

Qamar Bibi Salma

Innvandrerkvinner og deres opplevelser av integrering i lokalsamfunnet

«Hvordan opplever innvandrerkvinner at de blir tatt imot i lokalsamfunnet på Hitra?»

Masteroppgave i Helsefremmende lokalsamfunnsarbeid, MHPCC

Veileder: Batt-Rawden, Kari

Juni 2021

Qamar Bibi Salma

Innvandrerkvinner og deres opplevelser av integrering i lokalsamfunnet

«Hvordan opplever innvandrerkvinner at de blir tatt
imot i lokalsamfunnet på Hitra?»

Masteroppgave i Helsefremmende lokalsamfunnsarbeid, MHPCC
Veileder: Batt-Rawden, Kari
Juni 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for medisin og helsevitenskap
Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Innvandrerkvinner og deres opplevelser av integrering i lokalsamfunnet

«Hvordan opplever innvandrerkvinner at de blir tatt imot i lokalsamfunnet på Hitra?»

MASTEROPPGAVE I HELSEFREMMEDE LOKALSAMFUNNSARBEID, MHPCC

MASTER IN HEALTH PROMOTION AND COMMUNITY CARE

NTNU, Gjøvik

Antall Ord: 21 340

Antall vedlegg: 5

Sammendrag

Introduksjon:

I denne oppgaven ser vi på effekten av migrasjon med fokus på hvordan innvandrerkvinner opplever integreringsprosessen i det nye samfunnet de kommer til. Vi ser på teorien om sosialt nettverk, integrering samt betydningen av språk og kultur i integreringsprosessen.

Det er et ønske om å få et innblikk i hva kvinnene ser og opplever, og hvordan de stiller seg til integreringen, samt hvilke utfordringer de møter på i lokalsamfunnet på Hitra. Problemstillingen for oppgaven er: «*Hvordan opplever innvandrerkvinner at de blir tatt imot i lokalsamfunnet på Hitra?*»

Metode:

Prosjektet har en kvalitativt forskningsdesign. Det ble gjennomført en fokusgruppeintervju bestående av sju innvandrerkvinner som hadde forskjellig innvandrerbakgrunn.

Egne erfaringer og deltagelse i prosjekt «Den røde tråd» og «Fra innvandrer til innbygger» har også blitt brukt som et metodevalg og har vært relevant for å få et helhetlig syn på problemstillingen. Datamaterialet ble gjenstand for en induktiv tilnærming inspirert av fortolkende fenomenologisk analyse.

Resultat:

Resultatene viste at informantenes opplevelser og erfaringer i stor grad var sammenfallende:

Alle kvinner er enige i at integrering er et viktig del av samfunnet vi lever i, men likevel oppfatter de det slik at det er kun de som må strebe for å bli integrert i lokalsamfunnet. De er enige om at språkets funksjon er en viktig del av integreringsprosessen etter migrasjon. Det samme gjelder sosial kapital, men de påpeker at de synes det er vanskelig med nettverksbygging i lokalsamfunnet, og savner etniske norske venner.

De ønsker seg bedre tilbud for språkopplæring og tenker at tiltak som fadderordning for familier eller enkeltpersoner kan være til god hjelp på veien i integreringsprosessen

Emneord:

Integrering, Innvandrerkvinner, lokalsamfunn, språk

Abstract

Introduction:

In this study, we are examining the effects of migration, focussing on the experiences of immigrant women on the process of integration into the society they move in to. We will look at theories on social network, integration, and the importance of language and culture during the process of integration.

The aim is to get a glimpse of what women see and experience, and how they relate to integrating into the new society, while at the same time looking at what challenges they face at Hitra. The question this thesis aim to address is: "How does the immigrant women perceive they are received in the society at Hitra?".

Method:

The project is based on a qualitative research design. A collective interview was performed of a group of seven women from different origins who had migrated to and established themselves at Hitra.

In addition, my own experiences, my participation in the "The red thread" and "From immigrants to inhabitant" projects have also been used as part of the method and have contributed to a more holistic view of the theme. The data acquired was subject to an inductive approach inspired by interpretive phenomenological analysis.

Results:

The results showed that the subjects perceptions coincided with each other:

All women agreed that integration is important in the society we are living in, but they perceived it as such the effort for integration and participation into the local community was one-sided. Everyone agreed about the important role of language as an integral part of the post-migration integration process. The same applied to social capital, but they pointed out that they felt it was difficult to build relations in the local community, and they felt the absence of ethnic Norwegian friends.

They pointed out that they would like improved language training support and think that actions such as sponsorship schemes for families or individuals can be of great help during the integration process.

Key words:

Integration, immigrant women, local community, language

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Abstract	3
Forord	6
1.0 INNLEDNING	7
1.1 Tema	7
1.2 Problemstilling.....	9
1.3 Avgrensning og oppgavestruktur	10
1.4 Relevante begreper	11
1.4.1 Flyktning:	11
1.4.2 Arbeidsinnvandrere:.....	11
1.4.3 Familieinnvandrere:	11
1.4.4 Etnisk minoritet:	11
1.4.5 Assimilering:	11
1.4.6 Segregering:.....	11
2.0 TEORI	12
2.1 Integrering og identitetsdannelse etter migrasjon	12
2.2 Sosialt nettverk.....	15
2.3 Sosialisering som et ledd i integrering	18
2.4 Viktigheten av språk og kultur i relasjon- og nettverksbygging	21
3.0 METODE.....	23
3.1 Forforståelse – egne erfaringer	23
3.2 Bakgrunn	25
3.3 Den røde tråd prosjekt	27
3.4 Fra innvandrere til innbygger	29
3.5 Valg av datainnsamlingsmetode	30
3.6 Det kvalitative forskningsintervjuet	31
3.7 Valg av informanter	33
3.8 Transkribering og bearbeiding av datamaterialet.....	35
3.9 Ethiske overveielser, personvern og Informert samtykke	35
3.10 Studiets reliabilitet, validitet og konsekvenser	37
3.11 Studiets styrker, svakheter og generaliserbarhet	37
4.0 RESULTATER	39
4.1 Integrering	40

4.2	Språkkunnskapens effekt på integrering.....	41
4.3	Sosialt nettverk og sosial støtte	44
4.4	Sosialisering og deltakelse i lokale arrangementer	45
4.5	Utfordringer og forventninger – begge veier	47
5.0	DRØFTING.....	49
5.1	Betydning av nettverk	49
5.2	Språket er et viktig verktøy i integreringsprosessen	51
5.3	Studiets sterke og svake sider	53
6.0	Litteraturliste.....	55
	Vedlegg 1: Samtykkeskjema	59
	Vedlegg 2 Intervjuguide	61
	Vedlegg 3: Søknad treningsklinikk.....	65
	Vedlegg 4: Avslag treningsklinikk	67
	Vedlegg 5: Kvittering NSD.....	69

Tabell 1: Dette er en samlet skjema over hvor mange som krysset av på de ulike feltene.

Tabell 2: Oversikt over fiktive navn og hvilken verdensdel de kommer fra

Forord

Etter mange utfordringer i løpet av studietiden min, er jeg endelig ferdig med min masteroppgave i helsefremmende og lokalsamfunnsarbeid.

Med to små barn, fulltidsjobb, deltidsstudier og mange frivillige verv gjorde dagene travle. Å fylle 30 år brakte med seg noen små helseutfordringer under studietiden, men er takknemlig for at jeg fikk muligheten til å bli ferdig med studiet likevel.

Motivasjonen fikk et ordentlig nedtur da min første veileder plutselig hadde sluttet uten å gi beskjed. Heldigvis var redningen Førsteamanuensis og studieprogramleder Kari-Bratt Rawden som kunne hjelpe meg litt på veien.

Jeg vil takke min store bror Ali for all bidrag og hjelp underveis, og setter enormt mye pris på resten av familien som stilte opp som barnepass når jeg hadde det travelt.

Tilslutt vil jeg takke alle informantene som stilte opp, samt alle andre i mitt nettverk som motiverte og heiet på meg.

«Innholdet i denne oppgaven står for forfatterens regning»

«Verily, with every hardship comes ease»

Oslo, juni 2021

Bibi Salma Qamar

1.0 INNLEDNING

Denne oppgaven handler om integreringsopplevelsen hos innvandrerkvinner i et lite lokalsamfunn. I dette kapitlet vil det gjøres rede for hvorfor dette temaet er aktuelt og hvilket tema som skal forsøkes å bli besvart.

1.1 Tema

Det finnes mye forskning på migrasjon i et kjønnsperspektiv, og når det gjelder innvandrerkvinner, kan det ofte skilles mellom to ulike typer av studier: Studier som fokuserer på diskriminering og marginalisering, og studier som fokuserer på selvstendigjøring (Odden, 2018). Innvandrerkvinne et ord som blir mye brukt i media, i samfunnsdebatten og i den daglige talen (Farstad, 2004, s.16). Statistisk sentralbyrå definerer innvandrerkvinner som kvinner født i et annet land enn Norge og har to foreldre med utenlandsk bakgrunn (Bernadette & Viken, 2010, s.13). Begrepet refererer til en sum av mange forskjellige og ulike kvinner. Selv om alle har innvandret til Norge og har en migrasjonserfaring med seg, er det likevel ikke en ensartet gruppe. De kan ha ulike bakgrunn, atferd, kultur, og en annen samfunnssyn. Det er nettopp dette som gjør at innvandrerkvinner ikke kan sees som en homogen gruppe (Farstad, 2004).

For å kunne se nærmere på innvandrerkvinnens opplevelse i forhold til integrering, er det naturlig del å vite litt om migrasjon og innvandring før vi går videre. Forflytning og migrasjon har funnet sted like lenge som menneskeheten. Migrasjon er en inn- og utvandring av individer eller grupper, og en forflytning som skjer på kryss av landegrensene. «Migrasjon betyr en hvilken som helst forflytning av mennesker fra et sted til et annet, ofte over lange avstander og i store grupper» (Bernadette & Viken, 2010, s.28). Ofte blir migrasjon forklart ut fra push-and-pull faktorer. Når en person blir dratt mot et land eller et sted på grunn av godene og tilbudene, som for eksempel på grunn av bedre betalte jobber, mangel på arbeidskraft eller politisk og religiøs frihet, kalles det for «pull»-faktoren (Odden, 2018). Dersom en person føler at den ikke har noe annet valg enn å forlate sitt hjemland vil det regnes som en «push»-faktor. Årsakene til at en velger å forlate et sted/land kan være fattigdom og arbeidsløshet, krig og konflikter, politiske og religiøse forhold eller miljøproblemer i hjemlandet (Odden, 2018).

Felles for alle som migrerer fra ett sted til et annet, er at de må tilpasse seg lokalbefolkningen på det stedet de migrerer til. Selv om innvandrerkvinner er et sammensatt gruppe, har de likevel en felles erfaring; migrasjonserfaringen. Selv om denne erfaringen også kan utarte seg på mange forskjellige måter. Det er altså forskjell på opplevelsene til den som flykter fra krig, den som flykter fra fattigdom, og den som flytter på seg for å studere eller for å gjenforenes med sin familie. Fellestrekket ligger i at disse har «byttet» et bosted (Odden, 2018, s.25). Stedet de skal leve videre i, er ikke det samme som det stedet de er født, oppvokst og har sine minner og nettverk fra.

Forflytning av mennesker er noe som engasjerer mange mennesker og forskjellige organer i et land – både det landet folk flytter fra, og det landet folk flytter til, da dette påvirker samfunnet på en eller annen måte. Politikere, humanitære organisasjoner,

journalister, akademikere og privatpersoner har en oppfatning om hvordan dette bør reguleres og hvordan dette påvirker samfunnet vårt (Odden, 2018).

Migrasjon har egentlig funnet sted i hele menneskeheten og det har vært ulike folkevandringer gjennom hele tiden – hvor de første migrasjonene fant sted så tidlig som for 260-350 000 år siden i det afrikanske kontinentet (Schlebusch et al., 2017). Denne migrasjonen var nok noe annerledes, da det ikke var landegrenser å forholde seg til, men migrasjon likevel (Schlebusch et al., 2017). Migrasjon er en naturlig del av menneskets historie og dette fenomenet har vært skrevet om og blitt analysert av samfunnsvitere gjennom mange århundrer (Odden, 2018). Migrasjoner har også vært dokumentert gjennom forskjellige religiøse skrifter og i religiøse beretninger, som f.eks. forflytningen av de nyetablerte muslimene på 600-tallet fra Makkah til Madina (Vogt, 2018) eller bibelens påbud om hvordan en skal behandle innflyttere i ens land fordi «*dere har selv vært innflyttere i Egypt*» (Bibelen, 3. Mos. 19, 33-35). Migrasjon og forflytning har også funnet sted gjennom kolonisering og slavehandel, hvor i sistnevnte tilfelle ble folk tvangsflyttet (Odden, 2018). Norge og Europa er heller ikke ukjent for utvandring, der mange utvandret til Amerika for et bedre liv og bedre forutsetninger for å leve (Myhre, 2015). I denne perioden utvandret rundt 800.000 nordmenn til Amerika for å flykte fra fattigdom og på søken etter arbeid og et nytt liv (Myhre, 2015). Liknende var årsaken til innvandringen Norge opplevde på 1970-tallet – der folk nå kom til Norge for nettopp å finne bedre levevilkår for seg og sine, og flyktet med dette fra arbeidsledighet og fattigdom (Kjeldstadli, K, 2003).

Migrasjon og utvandring kan helt klart føre til endringer i livssituasjonen på godt og vondt og som kan virke inn på den enkeltes identitet og selvfølelse. Man kan skille mellom tre stadier av migrasjon; pre-migrasjon, migrasjon og postmigrasjon (før, under og etter migrasjon). I alle stadiene er det forhold som kan bidra til økt risiko for problemer med psykisk helse (Ingebretsen et al., 2015). Å immigrere til et fremmed land innebærer store forandringer i en persons liv (Ingebretsen et al., 2015). Innvandrere møter på et nytt språk, nye omgivelser, en annerledes kultur og levestandard fra opprinnelseslandet. Mange av sosiale koder, normer, regler forandres og spesielt for mange mødre kan det også være utfordring å oppdra barn i et fremmed land enn det de selv er oppvokst i (Farstad 2004).

Det er ca. 50 % av verdens migranter som er kvinner, altså like mange kvinner som menn som migrerer (Odden, 2018). I 2015 var det dobbelt så mange kvinner som migrerte i motsetning til det som var i 1965 (Odden, 2018).

En av konsekvensene av migrasjon i andre ender, er integrering. Integrering er en betegnelse på sosial prosess som på en måte føyer sammen ulike minoriteter og majoriteten i et samfunn (Døving, 2009, s. 9). Døving (2009) skriver videre at et integrert samfunn skal fungere inkluderende og skape en viss grad av samhørighet blant en mangfoldig befolkning. Integreringer er tilfeller i situasjoner der den opprinnelige kulturen opprettholdes til en viss grad, eller i et visst omfang, mens det samtidig søkes deltagelse som en integrert del i de større sosiale nettverk i det samfunnet man lever i (Brochmann, 2020). Begrepet er generelt en betegnelse på innlemmelsen av innvandrere i majoritetssamfunnet (Brochmann, 2020). Integrering kan også gjelde andre grupper enn innvandrere, som for eksempel funksjonshemmede eller eldre og selveste integreringen kan foregå på mange ulike nivåer (Brochmann, 2020).

«Migrasjon og innvandring er en naturlig del av større prosesser som utvikling, sosial endring og globalisering, der migrasjon er en selvforsterkende prosess der migranter fremstår som aktører som handler innenfor ulike rammer av strukturelle muligheter og strukturelle begrensninger» (Odden, 2018, s. 208)

1.2 Problemstilling

I denne oppgaven tar jeg for meg effekten av migrasjon med fokus på hvordan kvinner opplever integreringsprosessen i det nye samfunnet de kommer til. Majoriteten av studiene på relevante temaer er sett fra samfunnets perspektiv der kvinnene er objekter i studiene, derfor er det interessant å høre det fra kvinnenens ståsted i et liten lokalsamfunn som man selv lever i. Mitt ønske er å få et innblikk i hva kvinnene ser og opplever, og hvordan de stiller seg til integreringen, samt hvilke utfordringer de møter på. På bakgrunn av disse forholdene utformet jeg min problemstilling og utformet forskningsspørsmål (vedlegg 2). Problemstillingen er følgende:

«Hvordan opplever innvandrerkvinner at de blir tatt imot i lokalsamfunnet på Hitra?»

Grunnlaget for denne studien er at dette var en naturlig videreføring av tidligere utviklingsprosjekt på Hitra, «Den røde tråd», hvor målgruppen var innvandrerkvinner. Denne problemstillingen tar for seg at kvinner oftere vil «henge etter» i integreringsprosessen og blir utestengt fra storsamfunnet av forskjellige årsaker som en konsekvens av mangel på språk og nettverk. I møte med disse kvinnene gjennom forskjellige deler av utviklingsprosjektet «Den røde tråd», så jeg en tydelig forskjell i hvordan de oppfattet aspekter av stat og kommunale tjenester i forhold til resten av befolkningen, og det var en tydelig avstand i disse oppfatningene, som jeg antok skyldtes i stor grad mangel på språkevne og begrenset nettverk. Forskningsspørsmålene har som mål å operasjonalisere problemstillingen slik at problemstillingen skal bli belyst og tydeliggjort så mye som mulig. Forskningsspørsmålene blir senere også brukt i intervjuguiden. Følgende forskningsspørsmål ble lagt til:

- *«Hva legger du i begrepet integrering?»*
- *«Hvordan oppleves integrering for deg i Norge?»*
- *«Er det nødvendig med integrering av innvandrerkvinner i lokalsamfunnet?»*

Hensikten med oppgaven er å fremskaffe kunnskap for å forstå og kanskje finne praktiske løsninger for utfordringen innvandrerkvinner på Hitra møter på.

1.3 Avgrensning og oppgavestruktur

For å begrense oppgavens omfang, har fokuset blitt lagt på en håndfull innvandrerkvinner som er bosatt i Hitra og som har kommet til Norge i voksen alder. Deltagere i denne oppgaven har vært begrenset til Hitra kommune.

- Kapittel 1 tar for seg innledningen rundt integrering, som er en naturlig konsekvens av migrasjon. I tillegg blir tema, problemstilling og forskningsspørsmål presentert her. Relevante begrepsavklaringer finner vi også i første kapitlet.
- Kapittel 2 er teorikapitlet og tar for seg avgrensinger i studien. Relevant teori om migrasjon, sosialisering og nettverksteori og avslutningsvis litt kort om språkets- og kulturens betydning som kan sees lys av tematikken og problemstillingen.
- Kapittel 3 er metodekapitlet som gir en beskrivelse på valgt metodetilnærming. Her kan vi lese om egne observasjoner, Hitra kommune, "Den røde tråd"-prosjektet og "Fra innvandrer til innbygger"-prosjektet på Hitra som har vært relevant for studiet. Valg av datasamlingsmetode, informanter og informasjon om transkribering og bearbeiding av datamaterialet. Helt på slutten av kapitlet er det også redegjort for hvordan etiske overveielser og personvern har blitt håndtert på en forsvarlig og akseptabel måte.
- Kapittel 4 består av analysedelen av de empiriske funnene som er foretatt og som er delt inn under relevante samtaleemner eller kategorier
- Kapittel 5 er selve diskusjon/-drøftingsdelen og her finner vi en kort oppsummering av de viktigste resultatene som da skal drøftes i forhold til tidligere forskning og teori. Her blir det tatt opp svakheter, eventuelt feilkilder i anvendt metode og vi tar opp litt om resultatenes betydning for omverden.

1.4 Relevante begreper

For å forstå oppgavens tema og innhold, er det nødvendig å redegjøre for begreper som brukes når man snakker om integrering.

1.4.1 Flyktning:

I henhold til FNs flyktningkonvensjon, betyr det at en flyktning er en person som har flyktet fra sitt hjemland. Disse mennesker kan frykte forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk tilhørighet eller annet lignende (Odden, 2018, s. 25)

1.4.2 Arbeidsinnvandrere:

Den største gruppen av innvandrere har kommet til Norge på grunn av arbeidsforhold. Arbeidsinnvandring er en del av større globaliseringsprosesser. Disse «bytter» sitt bosted på grunn av arbeid (Odden, 2018, s.29)

1.4.3 Familieinnvandrere:

Personer som har fått opphold i Norge på bakgrunn av lovverk som gjør det mulig for familier å bo i samme land (Odden, 2018)

1.4.4 Etnisk minoritet:

Etniske minoritetsgrupper utgjør ofte en minoritet som skiller seg fra majoritetsbefolkningen både fysisk og kulturelt (Bernadette & Viken, 2010, s. 33).

1.4.5 Assimilering:

Innebærer at individer eller grupper blir tatt opp i storsamfunnet på deres (storsamfunnets) premisser (Tjora, 2021)

1.4.6 Segregering:

Å skille enkelte menneskegrupper vekk fra andre innen samme samfunn (Tjora, 2018)

2.0 TEORI

For å kunne se komme nærmere svaret på problemstilling, er det viktig å få med teori som kan gi studien en faglig forankring. Integrering og nettverksteori vil bidra til å gi oss en faglig forståelse som er relevant for oppgaven.

2.1 Integrering og identitetsdannelse etter migrasjon

«Hvordan hadde det vært å flytte til ett nytt land, med en helt annen kultur, med andre lover og regler? Til et land hvor bokstavene ser ut som små tegninger, leseretningen er fra høyre til venstre, eller til et land der det å se læreren i øynene betyr at du er? Livet som du tidligere har levd, og alt som du tidligere har lært har ikke lengre noe stor betydning. Hvordan ville du forholdt deg til det? Og hvordan ville du ønsket at du ble møtt?»

(Universitet i Stavanger, 2020)

Innvandrerkvinner mangler som oftest nødvendig, formell eller godkjent utdanning og arbeidserfaring til å møte kravene i det norske arbeidsmarkedet (NOU 2017:2).

Situasjonen blir ikke enklere når innvandrerkvinner ligger bak sin motpart med tanke på språkutvikling og -forståelse, samtidig som man ser økt krav fra arbeidsgivere til nettopp dokumenterte språkferdigheter når man søker jobb (Einarsen, 2013).

Yrkesaktivitet, utdanning og språk er veldig viktige for evnen til å utvikle sosiale nettverk på tvers av kulturer og for den sosiale kapitalen en trenger, sammen med andre faktorer som alder og kjønn (Rønning & Starrin, 2009).

Forskning viser at det er store forskjeller i levekår og livskvalitet mellom innvandrer menn og innvandrerkvinner. Kvinner som blir værende hjemme står i større grad utenfor arbeidslivet enn menn, deres fokus blir utelukkende på barnepass og husarbeid, og får dårligere forutsetninger for å lære det norske språket (Henriksen, 2010). Dette i tur fører til færre venner, både norske, men fra andre kulturer også, da de kun kan stifte bekjentskap med de som har samme språk som dem. Disse kvinnene vil også i større grad føle seg ensomme (Henriksen, 2010). For de kvinnene som kommer seg ut i arbeid, er disse forskjellene mindre merkbare. Dette varierer selvsagt blant innvandrerkvinner avhengig av deres opprinnelsesområde og grunnlaget de har hatt fra deres hjemland (Henriksen, 2010). Innvandrerkvinner som har inntektsgivende arbeid er langt mer likestilte med mennene innenfor samme landsgruppe enn de som ikke er sysselsatt. Det å være i en jobb har en verdi i seg selv, det gir også høyere inntekt, større kontroll over økonomien, utvidet nettverk, mindre følelse av ensomhet og bedre helse (Henriksen, 2010).

Staten har satt inn konkrete tiltak gjennom handlingsplanen for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen og har satt klare mål til denne handlingsplanen St.prp. nr. 1 (2006-2007). Målet for regjeringens inkluderingspolitikk er at alle som bor i Norge skal delta i samfunnet og ha like muligheter, mens integreringspolitikken har som formål at nyankomne innvandrere raskt blir i stand til å bidra og delta i samfunnet (Ibid).

Regjeringen retter innsatsen mot fire områder gjennom denne handlingsplanen, som de mener er avgjørende for å lykkes med integrering/inkluderingsarbeid St.prp. nr. 1 (2006-2007). De fire områder er følgende:

- oppvekst
- utdanning og språk
- arbeid
- likestilling og deltagelse

Et mål for inkluderingspolitikken er at alle som bor i Norge skal delta i samfunnet og ha like muligheter til å delta på alle samfunnsarenaer (Meld. St. 39 2006-2007). Dette går begge veier – det ene er jo at innvandrere må gjøre en innsats, men samfunnet skal ikke skape ekstra hindringer for disse og gjøre det vanskeligere. I stortingsmeldingen nr. 29 står det blant annet at det må sikres at alle barn og unge får utbytte av utdanning og skolegang uavhengig om foreldre har innvandrerbakgrunn eller ei. Dette betyr at man må jobbe målrettet for å motarbeide fremmedfrykt og diskriminering. Ikke minst har inkluderingspolitikken som mål at innvandrerbefolkningen skal delta i politiske liv og frivilligheten som er sentral i Norge. Økt deltagelse i frivillige organisasjoner er nødvendig for å sikre et inkluderende samfunn for alle, med mulighet for deltagelse (Meld. St. 29 (2012-2013) s, 59).

Hvordan integrering av minoriteter i et samfunn skal foregå og hva det skal innebære er ikke helt tydelig, men man kan anta at dette påvirkes av hvilke økonomiske, sosiale og politiske forhold et land har bygget opp eller utformet. Gjennom budsjett og lovvedtak fastsettes hvilke tiltak og tilbud som skal benyttes for å oppnå integreringsmålene. Regjeringen har fått ansvar for å utøve politikken i tråd med Stortingets retningslinjer, og hovedansvaret for integreringspolitikken er tillagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (Taraku, 2017)

I forskningsrådet sin rapport fra 2015 om «Kvinner med innvandringsbakgrunn i arbeidsmarkedet – Effekten av tiltak og stønader for arbeidsmarkedstilknytning» nevnes det en skjevfordeling mellom norske kvinner og kvinner med innvandrerbakgrunn fra henholdsvis Europa, USA og Australia på den ene siden og ikke-vestlige land på den andre siden, og hvordan deres deltagelse i arbeidsmarkedet er. Kvinnene fra ikke-vestlige land lå på 50% ifølge tall fra SSB i 2015 (Orupabo & Drange, 2015). Denne konklusjonen er videre støttet gjennom blant annet Brochmann II-rapporten, som viser til at innvandrerkvinner har lav yrkesdeltakelse sammenliknet med andre befolkningsgrupper i Norge (NOU 2017:2).

I det moderne samfunnet må den enkelte individ skape seg selv gjennom å velge sine verdier, et slags hegemonisk tenkemåte hvor man skal på en eller annen måte forholde seg til (Gullestad, 2002). Mennesker må selv plukke identitetslementer fra ulike kilder i sin selvskaping som et «unik», «selvstendig», og «autonomt» individ (Gullestad, 2002).

Folkehelseinstituttet gjennomførte i 2008 et forskningsstudie som viste at innvandrerkvinner fra ikke-vestlige land som fulgte oppfordringene fra regjeringen, risikerte å utvikle dårligere psykisk helse fordi den blant annet utfordret den tradisjonelle kjønnsrollen (Eggen, 2008).

Ingeborg Amundsen (2015) skriver i VG artikkel om Bent Høie som kom med ensomhets-
alarm:

*«Å være ensom er like helseskadelig som å røyke. Ensomhet er en viktig årsak til
tapt livskvalitet og for tidlig død. Vi er nødt til å ta dette på alvor» (Amundsen,
2015) Helsen er viktig for utvikling og vedlikehold av våre relasjoner (Fyrand,
2016).*

For mange innvandrere er det vanskelig overgang å endre sin identitet til å passe ens
nye bosted. Dette er støttet av NOU 2017:2, som viser til blant annet nasjonale og
omfattende internasjonale studier som tyder på at identitetsdannelse og det å føle
tilhørighet til en nasjonalstat er komplekse fenomener (NOU 2017:2). Mange innvandrere
kan omfavne en identitet som norsk, men få griper den fullt ut. Mange med
innvandrerbakgrunn opplever at deres identitet som norsk utfordres av at andre ikke ser
på dem som norsk (NOU 2017:2, s.138). Rubina Rana var en norsk politiker som kom til
Norge på slutten av 70-tallet og som senere fikk lede 17.mai komiteen i 1999 (Gullestad,
2002). Rana var veldig opptatt av integrering og har flere ganger gitt uttrykk for at det
ikke var enkelt å integrere seg i det norske samfunnet, da særlig for innvandrerkvinner
(Gullestad, 2002). Hun har nevnt blant annet om at det tok henne over 20 år før hun ble
klar til å bruke bunad, og at manglende språk gjorde integreringsprosessen vanskeligere,
men samtidig roset det norske folket og flere ganger fremhevet kjærlighet til Oslo
(Gullestad, 2002).

Dette viser oss at ingen er integrert en gang for alle, men man må lære og tilpasser seg
nye lover og regler i samfunn som er i stadig endring. Integreringsprosessen blir
tydeliggjort når en snakker om integrering av innvandrere, fordi innvandrere har hatt
grunnsosialiseringen i et annet samfunn og skal sosialiseres på nytt i en ny sammenheng
(Brochmann, 2002).

Det motsatte av integrering er marginalisering eller eksklusjon. Det innebærer
undergraving av de sosiale og symbolske båndene mellom individ og samfunn, og fører
til svak deltakelse og manglende tilhørighet og innflytelse (Brochmann, 2002).

Når vi snakker om identitet og integrering, er det ikke uvanlig å komme inn på teorien
om nettverk og sosialisering som er en viktig del av integreringsprosessen og det å skape
seg et eget identitet etter migrering.

2.2 Sosialt nettverk

Nettverksteori gir oss mulighet til å beskrive og analysere innvandrerkvinner relasjoner og de ressurser disse relasjonene gir adgang til (Odden, 2018). Nettverksteori i et migrasjonsperspektiv har fokus på de sosiale relasjonene innvandrerkvinner opprettholder og danner (Odden, 2018).

Nettverket vi omgir oss med er viktig fordi vår utvikling foregår i samspillet mellom mennesker (Fyrand, 2016) Når nettverket brukes annerledes enn før, endres også den hjelpen vi får fra nettverket og det er viktig å bemerke seg at ulike personer i nettverket kan representere ulike ressurser og gir ulik hjelp (Fyrand, 2016)

RURALIS – Norsk institutt for rural- og regionalforskning (tidligere kalt for norsk bygdeforskning), har i 2011, 2013 og i 2016 gjennomført Lokalsamfunnsundersøkelsen. Hensikten med undersøkelsen er å få kunnskap om den sosiokulturelle situasjonen som dekker blant annet levekår og trivsel i norske bygdesamfunn, på større tettsteder og i byer (Kampevoll, 2019). Rapportene har vist hvordan det opplevde lokale fellesskapet er sterkere blant de som bor i en bygdekommune enn hos de som bor mer urbant. De som bor i bygdekommuner har større tillit til, og stoler mer på andre som bor der de bor, sammenlignet med de som bor i bykommuner (Kampevoll, 2019).

Fellesskap er uansett viktig, uavhengig av grad av norskkunnskap og samfunnsdeltagelse, og det er ekstra viktig for kvinner som lett kan falle utenfor på grunn av manglende språkferdigheter (Ingebretsen et al., 2015 s. 83).

Sosial isolasjon som følge av mangel på sosiale nettverk eller manglende oppfølging, lite kunnskap til lokalt språk og kultur, kan bidra til at innvandrerkvinner blir mer utsatt for diskriminering eller marginalisering (Odden, 2018). Selv om strukturelle barrierer finnes, kan disse overkommes og selvstendigjøring kan bidra til å styrke kvinners sosiale posisjon og selvfølelse (Odden, 2018).

Et sosialt nettverk er et sett av relativ varige og uformelle relasjoner mellom mennesker i et samfunn. Et slik nettverk oppstår når flere relasjoner kobler seg sammen på en eller annen måte og knytter mennesker til hverandre (Schiefløe, 2007). Ulike former for tilskuddsordninger gjør at frivillige organisasjoner bidrar gradvis til iverksetting av integreringspolitikken (Ødegård et al, 2014). Statlige tilskudd øremerkes integreringsarbeid og går til frivillige organisasjoner som søker støtte for aktiviteter og prosjekter som bevilgende myndigheter anser som integrerende (Ødegård et al., 2014).

Graden av sosialisering, integrasjon og opplevelse av tilhørighet i et fellesskap i et samfunn er ofte relatert til livslengde (Fyrand, 2016). Det er altså konsistente forskningsfunn om sammenheng mellom isolasjon og dødsrisiko (Fyrand, 2016).

R. Alfred Radcliffe- Brown var en britisk sosialantropolog (Sommerfelt, 2020). Han mente at sosiale strukturer er bygd opp av et nettverk av relasjoner og sier følgende (Fyrand, 2016):

«En bestemt sosial relasjon mellom to mennesker (med unntak av Adam og Eva i paradisetts hage) eksisterer bare som en del av et vidt nettverk av sosiale relasjoner som involverer mange andre personer, og det er dette nettverket jeg betrakter som målet for vår utforskning» (Fyrand, 2016, s25)

Han var opptatt av at hver enkelt må sees i forhold til den gruppen og de sosiale relasjonene som vedkommende er en del av (Fyrand, 2016). Våre sosiale nettverk er stadig i endring og er påvirket av mange faktorer (Fyrand, 2016) Dette er viktig å vite og for å forstå hvordan sosiale kontakter og relasjoner skapes og hvordan vi selv kan påvirke vårt sosiale nettverk og relasjoner (Fyrand, 2016)

R. Alfred Radcliffe-Brown og J. Arundel Barnes regnes som oppdagerne og grunnleggerne av begrepet nettverk (Fyrand, 2016)

Den første som tok i bruk begrepet sosialt nettverk i Norge, var sosialantropologen John Arundel Barnes, som på tidlig 1950-tallet utførte en feltstudie (Odden, 2018, s. 60). Han brukte begrepet i sin studie av øysamfunnet Bremnes på Bømlo i Norge. Bremnes var på den tiden et lite lokalsamfunn på ca. 4600 innbyggere og de fleste jobbet særlig innenfor fiskeindustrien og med fiskenæringen (Fyrand, 2016). Målet med studien var å finne ut om og hvordan klasseforskjeller kommer til uttrykk i befolkningen i lokalsamfunnet (Fyrand, 2016). Når ting ikke fungerte ved hjelp av den tradisjonelle antropologiske framgangsmåten, valgte han å skille mellom to områder eller felt innenfor det sosiale systemet i Bremnes (Fyrand, 2016). Dette førte først til at han introduserte begrepet sosiale felt (Fyrand, 2016). Det stabile sosiale feltet og det flytende sosiale feltet. Disse feltene var imidlertid ikke nok til å beskrive det totale sosiale livet i Bremnes, og derfor definerte han et tredje sosialt felt: Det sosiale nettverket. Han forklarer det veldig fint:

«Jeg finner det hensiktsmessig å omtale dette som et sett av punkter som er forbundet med linjer. Punktene vi forestiller oss, kan være mennesker, eller noen ganger grupper og, linjene indikerer hvilke mennesker som samhandler med hverandre. Vi kan selvfølgelig tenke på hele det sosiale liv som en generering av slike nettverk. For vår aktuelle målsetting vil jeg imidlertid anta at deler av det totale nettverket blir tilbake når vi fjerner de grupperinger og interaksjonskanaler som er nøye knyttet til det territoriale området og de industrielle systemene. I Bremnes-samfunnet vil det som hovedsak er tilbake, være et nettverk av kontakter, bestående av slekt, venner og naboer» (Fyrand, 2016, s.26)

Da Barnes så et fiskegarn som hang til tørk, fikk han assosiasjonen med å sammenligne et samfunn med et nettverk. Han mente at knutene kunne symbolisere individene i samfunnet, mens trådene mellom disse knutene kunne symbolisere relasjonen mellom dem (Marthinsen, 2009).

Det finnes ingen medlemmer i et nettverk, bare deltakere (Marthinsen, 2009). Nettverk og nettverksbygging gir alle deltakerne noe mer enn det de er i stand til å oppnå alene. I boken Nyttige nettverk av K. Marthinsen (2009), sies det at nettverksbygging er som å trene muskler. Ingenting kommer helt av seg selv. Man må ta selv initiativ for å bygge et nettverk. Jo mer man jobber med nettverket, desto større og kraftigere blir det. Hun sier videre at det er opp til hvert enkelt individ å skape et godt nettverk. Dersom vi ikke deltar på f.eks. foreldremøter, vil det bli utfordrende som foreldre å klare å få et godt samarbeid med andre foresatte på grunn av lite kontakt (Marthinsen, 2009).

Det finnes ulike typer nettverk. Den som er den viktigste er blant annet individnettverket, altså personlige nettverk. I slike nettverk består nettverket som regel av de menneskene som vi alltid har relasjoner til. Det kan være både personlig og direkte relasjoner, noen vi har tilknytning til som for eksempel familie, venner, arbeidskollegaer,

naboer og lignende. Vi kan skille mellom nettverkets intimsone – hvor vi da kan finne blant annet kjæreste, ektefelle, barn, foresatte, søsken, og nære venner (Schiefløe, 2015) og effektiv sone – hvor alle andre relasjoner som ikke er så nære, men som er verdifulle som for eksempel bekjente, kollegaer, tidligere studiekamerater osv.

Vi kan også skille mellom formell og uformelle nettverk. Det uformelle nettverket består som oftest av mange mennesker, og relasjonene kan være passive, men som blir aktive når det oppstår kontakt mellom deltakerne. Et formelt nettverk er en nettverksgruppe hvor deltakerlista er tydelig og det finnes klare, og tydelige mål. Slike formelle nettverk kan være mer lukket i sin form, og kan ha strenge regler på hvem som skal defineres under slike nettverk. Strukturer som innvandrerforeninger, menigheter, velferdstjenester, rekrutteringsbyråer, og lignende er eksempler på formelle nettverk (Odden, 2018).

Når man bygger et nettverk, dannes det relasjoner. Disse relasjonene kan ha ulike bånd. Den amerikanske sosiologen Mark Granovetter (1973) skiller mellom «sterke» og «svake» bånd. Sterke bånd er relasjoner der kontakten er av en viss hyppighet og hvor det finnes en gjensidig «tilknytningsfølelse» (Odden, 2018). Familiemedlemmer eller nære venner er eksempler på «sterke» bånd. Relasjonen der kontakten er mer eller mindre tilfeldig, og der gjensidige følelsen av tilknytningen er svak eller fraværende er eksempler på «svake» bånd. Eksempler på slike «svake» bånd kan en ha med for eksempel nabo, fritidskontakter, eller en bekjent. Likevel sies det at «svake» bånd er «broer» mellom ulike nettverk da dette er det viktigste årsaken til at informasjon får flyte mellom ulike grupper (Odden, 2018). Jo sterkere bånd det er mellom to aktører, desto større sammenfall vil det være i disses forbindelser til andre aktører ved at det utvikles sterke bånd til felles kjente (Liabø & Greve, 1998). Dette har sammenheng med at styrken på en relasjon forutsettes å ha betydning for den tid som benyttes i denne relasjonen. Jo mer tid som nyttes i en relasjon, jo mindre tid er disponibelt for andre relasjoner.

Arent Greve og Bård Liabø, forklarer dette slik i sin artikkel som handler om betydningen av svake og sterke bånd i sosiale nettverk:

«De fleste nettverk består av klynger, hvor det er tette (sterke) bånd mellom alle deltakerne. Klynger fører til at alle deltakerne deler informasjon, og sosiale prosesser gjør at deltakerne blir like hverandre på en rekke områder (holdninger, verdier, atferdsmønstre, etc.). Dette gir sosial tilhørighet. Det har vært argumentert for at svake bånd gir mennesker en form for isolasjon og fremmedgjøring fra et sosialt ståsted; dette har vært tilskrevet moderniseringen av samfunnet og løsrivelse fra lokalsamfunnet» (Liabø & Greve, 1998).

De sier videre at Granovetter viser at svake bånd har den funksjonen å knytte folk til flere ulike klynger som gir flere muligheter for sosial interaksjon og informasjonstilgang som ikke finnes i én enkelt klynge, og noe som snarere vil redusere fremmedgjøring enn å fremme den. Svake bånd vil alltid finnes i de fleste samfunn og har alltid vært en naturlig del av den sosiale strukturen. (Liabø & Greve, 1998). Våre sosiale roller og aktivitetsarenaer endres gjennom vårt livsløp og hver ny livsfase kan bringe med seg endringer som får konsekvenser for våre nettverk (Fyrand, 2016). Det sosiale nettverket er stadig i endring og det er mange faktorer som påvirker dette (Fyrand, 2016).

Tidligere studie har vist at tilgang til arbeidsmarkedet og muligheten til det å få seg jobb økte dersom man hadde tilgang til flere fjernere kontakter og flere svakere bånd (Fyrand, 2016). Granovetter refererer ofte til «styrken i svake bånd» og påpeker at svake bånd kan gi tilgang til informasjon som man ikke har tilgang til via sterke bånd (Odden, 2018).

2.3 Sosialisering som et ledd i integrering

Sosial betyr mellommenneskelig eller samfunnsmessig. Som mennesker er vi sosiale vesener som formes og er avhengige av samspill og samvær med andre. Når vi forholder oss aktivt til andre mennesker, opptrer vi som sosiale aktører (Schiefloe, 2019). Generelt kan begrepet beskrives som sosiale nettverk og de normer for gjensidig avhengighet og tillit som er med på å opprettholde nettverkene og begrepet kan refereres til både individnivå og samfunnsnivå (Ødegård et al., 2014). Det er en prosess som former mennesker. Gjennom sosialisering tilegner vi oss de kunnskapene, ferdighetene og meningene som er nødvendige for å delta som fullverdige og aksepterte medlemmer i samfunnet (Schiefloe, 2019).

Dersom man ser begrepet fra et mikroperspektiv, vil sosialisering være nødvendig betingelse for overlevelse (Schiefloe, 2019). Sett fra et makroperspektiv er sosialisering nødvendig for å fremskaffe nye samfunnsmedlemmer som har de kunnskapene, ferdighetene, og holdningene som trengs for å fungere i sosiale sammenhenger og for å bidra til samfunnets opprettholdelse og dette kan forstås som et sett av mekanismer som overfører kultur fra en generasjon til neste (Schiefloe, 2019).

Sosialisering referer til den prosessen som viser hvordan man vokser inn i samfunnsmønstret og tilegner seg dette (Garsjø, 2001).

Å sosialisere seg eller å danne et fellesskap kan på mange måter være helsefremmende og mangel på et fellesskap kan gi mangel på tillit, og føre til mangel på gjensidig lojalitet i storsamfunnet som igjen kan gi mangel på trygghet. Det er derfor viktig at fellesskapet fungerer, da et dårlig fungerende fellesskap kan gå utover helsen (Fugelli & Ingstad, 2014). Ofte må vi erkjenne at vi er svake alene, men gjennom personlig støtte når man trenger det, samt utvikling av gode nabofellesskap i bygd og by, og kan fremme helsen (Fugelli & Ingstad, 2014)

Det å ha venner er en form for sosialisering. Man danner et nettverk som kan ha betydning for helsen. Å ha venner er også et tegn, både ovenfor en selv og andre, på at man er sosialt akseptert (Schiefloe, 2015). Venner kan være til støtte emosjonelt, sosial eller praktisk. Forskning viser at det er tydelig sammenheng mellom kvantitative og kvalitative aspekter ved vennerelasjoner og opplevelse av sosial aksept, og for den enkeltes selvbilde og psykososiale utvikling (Schiefloe, 2015) Når vi snakker om disse begreper er det ikke uvanlig å se på begrepet sosial kapital som er en mer avgrenset begrep.

Sosialisering prosessen er en prosess der mennesker tilegner seg samfunnets vurderinger, verdier, normer og overbevisninger (Garsjø, 2001). Begrepet sosial kapital handler derimot mye om tillit, sosiale normer, sosiale nettverk og engasjement for fellesskapets beste (Goth, 2014).

Pierre Bourdieu var en fransk sosiolog og antropolog. I Bourdieus sosiologi er sosial kapital, sammen med økonomisk og kulturell kapital, det som former handlingsmønsteret og særlige trekk hos ulike grupper i samfunnet (Nysæther, 2004). Han mente at det var ikke den enkelte deltaker i en gruppe som har sosial kapital, men at det ligger i kvaliteten i relasjonene mellom deltaker og er kollektivt eid av gruppen (Nysæther, 2004).

Bourdieu (1930-2002) hevdet at i tillegg til økonomisk kapital, finnes det både kulturell, sosial og symbolsk kapital som bidrar til å bestemme menneskers sosiale posisjon (Bourdieu 1995). Han understreker at begrepet sosial kapital består av to deler (Fyrand, 2016):

- Strukturell: Fokuserer på observerbare bånd mellom mennesker, sosiale nettverk. Sosial relasjoner – som gir anerkjennelse og skaper forpliktelser mellom ulike aktører
- Instrumentell: Et verktøy for den enkelt å oppnå noe, slik som ressursene – som det overnevnte fører til.

Bourdieu mener at det er resultat av individuelle eller kollektive strategier som bevisst eller ubevisst har som mål å etablere gjensidige forpliktelser. Slike nettverk og grupper kan framskaffe fordeler og goder til deltakerne (Nysæther, 2004). Mengden av sosial kapital en person kan gjøre seg nytte av, er avhengig av størrelsen på nettverket vedkommende kan mobilisere, og den samlende mengden tilgjengelig økonomisk og kulturell kapital hos dem man er knyttet til. Det er altså ikke tilstrekkelig med bare relasjoner, da materielle og symbolske resurser må være tilgjengelig i sosial kapital og alt henger sammen og påvirker hverandre (Fyrand, 2016). For ham var sosial kapital et resultat av akkumulert arbeid, og noe som krevdes en innsats for å bygge opp (Rønning & Starrin, 2009). Sosial kapital er dermed et resultat av strategiske investeringer og som må vedlikeholdes (Rønning & Starrin, 2009).

Robert Putnam er en amerikansk statsviter og er særlig kjent for sin bok som beskriver amerikanernes nedgang i sosial kapital. Han betegner sosial kapital som brobygging – hvor gjensidig nyttige relasjoner mellom aktører som kjenner hverandre og har tillit til hverandre, men som ikke nødvendigvis har spesielt nære personlige relasjoner eller sterkt påvirker hverandres adferd gjennom sosiale sanksjoner (Lauglo, 2010). Han så vedlikehold av sosial kapital i nettverk som samfunnets lim (Rønning & Starrin, 2009). Av og til kan det være vanskelig å forstå at mengden av sosial kapital har minket, og hva det innebærer når man ser på samfunnsnivået (Rønning & Starrin, 2009). Robert Putnams begrep henviser til lokalmiljøet, nabolaget og de ulike organiserte sosiale nettverkene som omgir individet der de bor og som individet frivillig og bevisst, samt ufrivillig og ubevisst kan tre inn og ut av (Ødegård et al., 2014).

James S. Coleman som også var en sosiolog, skilte ikke mellom ressurser og sosial relasjon slik Bourdieu gjorde. Men Coleman har i likhet med Bourdieu en relasjonell og prosessuell vinkling til sosial kapital (Amundsen, 2006). Han var inspirert av økonomisk tankegang og har blitt sett på som representant for det rasjonelle aktørperspektivet i sosiologien (Rønning & Starrin, 2009). For ham var det sentralt å koble sosial med økonomenes kapitalbegrepet for å få fram sammenhengen mellom økonomi og kultur. Han mente at de usynlige relasjonene kan også ha store synlige effekter og stor økonomisk betydning (Rønning & Starrin, 2009). Coleman mente at sosial kapital bygges

opp gjennom individers målrettet handlinger, men økonomisk kapital oppnås gjennom bevisste valg (Rønning & Starrin, 2009).

Gjennom de sosiale møtene individene inngår i, skapes det sosiale bånd av tillit (Ødegård et al., 2014). Sosial kapital viser dermed til den mengde sosiale nettverk individet inngår i og den mengde tillitt individet kan nyttiggjøre seg av (Ødegård et al., 2014). Graden av tillit er altså grunnleggende innenfor alle typer samhandling mellom mennesker (Fyrand, 2016). Begrepet sosial kapital gir mer mening når vi assosierer det med økonomisk kapital; Vi må faktisk investere og bruke pengene på en klok måte for å kunne øke vår økonomiske kapital (Fyrand, 2016).

Sosial kapital er basert på gjensidig kontakt og samhandling mellom mennesker innenfor større sosiale systemer på ulike nivåer, og samfunnet som er preget av tillit, gjensidig ansvarsfølelse og har sosial integrasjon på samfunnsnivå fungerer bedre enn samfunn som har mangel på gjensidig kontakt og mistillit (Fyrand, 2016).

Enklere tenkt, kan man se for seg at sosial kapital er et slags «relasjonsbank» (Fyrand, 2016). Vi investerer i denne banken ved å være sammen med og være tilstede for våre medmennesker. Prioriterer vi ikke dette, vil vi ikke ha noen form for sosial kapital «å bruke» når vi virkelig har behov for kontakter (Fyrand, 2016).

Sosial kapital handler om at vi har ressurser i våre sosiale nettverk, som kommer oss til gode når vi trenger dem (Rønning & Starrin, 2009) og betegnes som en viktig ressurs for både enkeltindividet og for samfunnet (Ødegård et al., 2014). Sosial kapital og høy grad av tillit kan føre til positive egenskaper som er gunstig for et lands økonomi, for innbyggernes skattevillighet og solidaritet på tvers av sosiale forskjeller, for folkehelsen, for å holde kriminalitet på et lavt nivå og for å redusere korrupsjon (Ødegård et al., 2014).

Den generaliserende tilliten mellom mennesker knyttes til graden av solidaritet på tvers av økonomiske, etniske, religiøse og sosiale forskjeller (Ødegård et al., 2014).

Økonomisk ulikhet og ikke minst arbeidsledighet har stor betydning for den sosiale tilliten og når sosial tillit er lavest i et lokalsamfunn kan dette ha sammenheng med at disse lokalsamfunnene har høyt nivå av arbeidsledighet også (Ødegård et al., 2014).

Vi ser at tolkning av begrepet «sosial kapital» har mange likhetstrekk, men samtidig er det litt ulikt fremhevet. Forskjellen påpeker at de ulike forskerne har tatt fatt i ulike aspekter av begrepet som de finner som interessante (Rønning & Starrin, 2009).

2.4 Viktigheten av språk og kultur i relasjon- og nettverksbygging

Mennesker handler i forhold til sine omgivelser ut ifra mening de legger i ulike situasjoner og slike meninger springer ut av sosial samhandling og kommunikasjon via språk og symboler (Helseth, 2016). For å forstå kultur kan man blant annet tenke å tilegne seg «koden» som gir symbolene mening (Helseth, 2016).

Kultur er altså et begrep med flere betydninger. Den handler om noe som mennesker tilegner seg gjennom læring, og denne lærdommen er stor del av den sosiale arven som menneskene i et samfunn har felles (Schiefloe, 2019). Det som gjør kulturen så spesielt er at innlæringen av kulturen skjer umiddelbart etter fødselen og gjennom tilegnelsen av kulturen i den gruppen man vokser opp i, formes en som menneske. Tilegnelse av kultur er et viktig element i sosialiseringprosessen (Schiefloe, 2019). Kulturbegrepet har blant annet en beskrivende betydning som henspiller seg på særtrekk ved et samfunn som for eksempel væremåte, tradisjon, verdier og normer og kan forstås som et system på flere nivåer. Det finnes kulturer i deler av et samfunn, som et lokalsamfunn, i en organisasjon, eller en sosial gruppe (Schiefloe, 2019).

For den enkelte menneske representerer kulturen et sett av intellektuelle ferdigheter som er nødvendige for å tilpasse seg og leve i et samfunn (Schiefloe, 2019). Det gjør det mulig for individer å orientere seg i sin sosiale omverden ved å opptre på hensiktsmessig måte ovenfor andre mennesker. Kulturen inneholder også den kunnskapen som trengs for å løse praktiske oppgaver og ivareta samfunnsmessige funksjoner. Tilegnelse av hovedtrekkene i kulturen man lever i, er ikke bare nødvendig for sosial tilpasning eller overlevelse, men også for å bli akseptert som fullverdig samfunnsmedlem (Schiefloe, 2019).

Kulturer er kompliserte og sammensatte sosiale fenomener. En av den viktigste element i kulturen er språket som både preger og avspeiler samfunnet. Språket er en av måtene vi som medlemmer av samfunnet kommuniserer med hverandre på. Dette er en kulturell arv utviklet over et langt historisk perspektiv (Schiefloe, 2019).

Dårlig språkferdigheter reduserer evne til å kommunisere med andre – og dermed vil dette kunne frata en person en grunnleggende mulighet til å blant annet påvirke sine omgivelser, formidle og motta synspunkter fra andre (Gundersen & Moynahan, 2006). En konsekvens av dette kan være at man ikke får formidlet sine ønsker og behov, eller får manglende informasjon som gjør tilværelsen mer uforutsigbar (Gundersen & Moynahan, 2006).

Gode norskkunnskaper er viktig forutsetning for at innvandrere får tilgang til arbeidslivet som er en av samfunnets viktigste integreringsarenaer (Einarsen, 2013).

Et språk kan defineres som et system av abstrakte symboler i form av tale og skrift som mennesker i et samfunn bruker for å formidle budskap og kommunisere seg imellom. Språket er dermed nødvendig for å danne og opprettholde et samfunn og er et verktøy som gjør det mulig å forholde seg til lære om abstrakte og ikke materielle forhold (Schiefloe, 2019).

Språk binder medlemmene i et samfunn sammen og gir dem følelse av identitet og tilhørighet. Samtidig gir språk språklige skiller opplevelse av avstand og forskjell (Schiefloe, 2019).

Det er enklere å identifisere seg med dem som snakker samme språk (Shiefloe, 2019). Det gjelder også for mennesker i eget samfunn med annen etnisk opprinnelse. Språk er ikke bare et redskap for å beskrive virkeligheten, men som former virkeligheten ved å sette rammer for tanker og atferd. Språk varierer mellom samfunn og mellom grupper og er formende for tenkning og forståelse. Språk gir både muligheter og begrensninger (Shiefloe, 2019).

Språkutvikling og forandring av språkbruk kan være indikasjoner på at tankemønstre og resonnementer endres (Shiefloe, 2019).

Einarsen (2013), en samfunnsviter og seniorrådgiver, skriver i sin artikkel i samfunnsspeilet at språket er et viktig skritt mot integrering (Einarsen, 2013). Inkludering i majoritetssamfunnet handler derfor mer om språk enn hudfarge. Han skriver videre at det er flere innvandrerkvinner som består norskprøver enn menn, og at de som har høyere utdanning fra hjemlandet scorer bedre enn de som har lavere utdanning (Einarsen, 2013). Han skriver videre at morsmål spiller en viktig rolle for hvor godt innvandrere gjør det på norskprøvene. Personer som har et morsmål som ikke ligner på norsk, har ofte et oppholdsgrunnlag og utdanningsnivå som gjør at det er mer krevende å lære seg norsk (Einarsen, 2013). Det er enklere for en nordmann å lære seg engelsk eller tysk enn thai eller kinesisk (Einarsen, 2013).

3.0 METODE

Med metode mener man et planlagt design på studien og hvilke metoder for datainnsamling som er valgt for å nå best mulig resultat på studien. Målsettingen med valg av metodisk tilnærming har vært å komme frem til alternative praksiser og informasjon som ved hjelp av teorien kan gi oss svar på problemstillingen.

3.1 Forforståelse – egne erfaringer

Når man startet med en oppgave, er det ikke bestandig at vi starter med «blanke ark». På forhånd har man ofte gjort seg tanker om temaet og hva vi tror vi kan finne ut ved hjelp av oppgaven. Dersom man er bevisst den forforståelse man har og bringer med oss, kan vi dermed enklere skille mellom den fra den nye forståelsen vi etter hvert får (Dalland, 2018).

Jeg har vært på noen reiser i mitt liv – eller reiser som indirekte har formet meg. Min far og min mor er begge født og oppvokst i Pakistan og kom til Norge i voksen alder som henholdsvis arbeidsinnvandrere og gjennom familiegjenforening. Dette har påvirket min oppvekst, som har vært mellom to kulturer og to identiteter. Etter endt utdanning som tannpleier, var jeg så heldig og fikk jobb som tannpleier på Hitra og Frøya i den offentlige tannhelsetjenesten i Sør-Trøndelag. Her var min første virkelige reise - Jeg flyttet fra den multikulturelle bydelen Holmlia, til Hitra. Dette var en merkbar overgang på mange mulige måter: Jeg stod for husarbeid, inntjening, forbruk, alt man skulle forvente når man flytter ut hjemmefra, i tillegg til at jeg skilte meg ut. Jeg var plutselig den eneste med norsk-pakistansk bakgrunn i kommunen og jeg skilte meg enda mer ut fordi jeg meget mulig var den eneste i tannhelsetjenesten som brukte hijab i distriktet. Med foreldre som ikke var aktive deltagere i samfunnet, spesielt min mor som slet mye med språk, og selv å ha følt på det å starte på nytt; med ingen sosialt nettverk og føle seg annerledes og utenfor, uten at dette på noen måte hang sammen med hvordan lokalsamfunnet tok meg imot. Men jeg var ressurssterk. Jeg hadde en utdanning. Jeg visste hvordan samfunnet fungerte. Og viktigst av alt: Jeg forstod språket og kulturen. *Hvordan er det for de som hadde litt dårligere forutsetninger enn meg?*

Som en del av det kommunale helsetilbudet og gjennom tett kontakt med barn og deres foreldre på Hitra og Frøya, fikk jeg et godt innblikk i hvordan ting var, men jeg så også potensielle utfordringer som en del av mine innvandrernaboer i kommunen følte på. Åtte år var jeg en del av samfunnet, og gjennom denne perioden fikk jeg mye interesse for hvordan innvandrerkvinner i lokalsamfunnet hadde det fra et sosialt ståsted. Mye av denne interessen skyldes nok det jeg så under min egen oppvekst med min mor og andre innvandrerkvinner i hennes omkrets. I en storby er det mye enklere å klare seg sosialt, fordi man oftere har flere å velge fra, men i et mindre samfunn som Hitra vil slikt til slutt skape store utfordringer.

Gjennom forskjellige studieoppgaver, utviklingsprosjekter i kommunen, og ikke minst gjennom min stilling som tannpleier, fikk jeg inntrykk ved flere anledninger, om at det var ofte innvandrerkvinner som ble værende hjemme. Dette var ofte knyttet til løsninger av praktiske oppgaver som å ta vare på barn i mangel på lokale barnehageplasser. De som

fikk tilbud om plass som gjerne hadde noe reisevei, var nødt til å takke nei på grunn av mangel på bil og at kollektivtrafikken var upraktisk med antall avganger og avstand. Vanskelighetene disse kvinnene hadde med å danne nettverk og deres sosiale kapital ble enda tydeligere under samtaler gjennom forskjellige prosjekter gjennom studiet.

Mine egne erfaringer under oppvekst, både av kvinner i min egen familie, men også andre som delte livssituasjonen med kvinnene i min familie: Kvinner fra ikke-vestlig land (i dette tilfelle Pakistan), vokst opp i en landsby med liten eller ingen skolegang, og som kom til Norge i voksen alder gjennom familiegjennforening etter arbeidsinnvandrere, som oftest ville ha veldig lav samfunnsdeltagelse. Observasjon og egenerfaring har vist meg i praksis hvordan innvandrerkvinner som oftest ender opp hjemme for å passe på barn, mens deres ektefeller og mannlige familiemedlemmer lettere får deltatt i samfunnet og i sosiale aktiviteter. Dette har, etter mine egne observasjoner, ofte sammenheng med og er direkte konsekvens av mangel på språk.

En slik fordeling mellom ektefeller trenger ikke nødvendigvis være kulturelt betinget, selv om den ofte kan være det. Det kan også være så enkelt som at familien ikke får barnehageplass til barna i nærheten av boområdet, noe som fører til at familien må prioritere hvem som får deltatt på språkopplæring, kurs og aktiviteter. Det kan være bekymring for det ukjente fra kvinnens side – altså å delta mer aktivt i et samfunn på lik linje med deres mannlige familiemedlemmer, eller det å miste ens identitet og frykt for assimilering fremfor integrering. Uansett årsak, så er konsekvensen at kvinnene blir hjemmeværende og får utviklet språk- og samfunnskunnskaper, noe som har en direkte konsekvens på deres sosialisering og nettverksbygging generelt.

Shazia Majid, en profilert VG-journalist, tok opp nettopp denne situasjonen i sin bok «*Ut av skyggene – Den lange veien mot likestilling for innvandrerkvinner*» utgitt i 2019, som nettopp ser på situasjonen til 1. generasjonsinnvandrerkvinner på 70-tallet, og hvordan møtet med det norske samfunnet var på den tiden for henholdsvis menn og kvinner. Mennene var i arbeid og var sosialt aktive, og var i daglig kontakt med nordmenn og det norske samfunnet, noe som bidro sterkt til at de kunne forbedre sin kommunikasjon og språk, og kanskje like viktig, at de begynte å forstå de sosiale kodene. Kvinnene fikk ikke de samme mulighetene og havnet i en avmaktssituasjon og var fullstendig avhengig av sine ektefeller eller andre mannlige familiemedlemmer for selv dagligdagse hendelser som å gå i butikken eller gå til legen. Hennes gjengivelse er veldig i tråd med mine egne opplevelser og observasjoner på 90-tallet og mot 2010 frem til jeg flyttet fra Oslo. I den senere tid har jeg nok selv lagt merke til en liten endring, at 2. generasjon som gifter seg i foreldrenes fødeland, ofte er mer ivrige på å la deres kvinnelige ektefeller få muligheten til å lære språk og bli relativt uavhengige. Mye av det Majid nevner i sin bok er nok derfor like relevant i dag for innvandrerkvinner fra ikke-vestlige land, spesielt hvis deres ektefeller ikke selv har vokst opp i Norge. Majid beskriver dette fint i boken:

«Uten språk, ingen tilgang til og kontakt med storsamfunnet, ingen informasjon. Uten informasjon, ingen kunnskap. Uten kunnskap, ingen uavhengighet» (Majid, 2019, s.114).

I følge mine egne erfaringer med å flytte fra en storby i norsk skala til bygdesamfunn, stemmer dette veldig godt. Man blir sett mer, lagt mer merke til og får ofte lettere interaksjoner på et mindre sted, mens i storbyen var det enklere å være anonym om jeg trengte det, og ingen ville ha lagt merke til meg. Det var mye lettere å velge hvem som skulle vite om meg, og dermed hadde jeg mye mer å si på hvilket nettverk jeg havnet i.

På Hitra valgte jeg selvsagt hvem jeg skulle omgås med selv, men jeg kunne ikke skjule meg fra eksponeringen, og ble kanskje derfor kjent med folk jeg aldri hadde kommet i kontakt med i Oslo. Lokalsamfunnet på Hitra ga meg derfor et større nettverk, og ikke minst et mer variabelt nettverk i ulike arenaer med folk fra forskjellige samfunnslag, forskjellige aldre, kjønn og yrker. I Oslo valgte jeg selv hvem jeg kom i snakk med. Men jeg tenker dette har en bakside også; Å være isolert i et mindre sted gjør deg kanskje enda mer ensom enn om det er i en storby, for man kan alltid finne noen likesinnede i en storby og man har større mangfold å velge imellom, i motsetning til mindre steder.

Mye av den eksisterende forskningen som er gjort på kvinner med ikke-europeisk bakgrunn, som i voksen alder har flyttet til vesten og da spesielt til en av de nordiske landene, har klare fellestrekk: De er veldig lite representert i arbeidsmarkedet og som en naturlig konsekvens overrepresentert som trygdemottakere, de som er i arbeid har ofte lavtlønnede yrker, og mange av disse kvinnene har ofte veldig lav utdanning (Taraku, 2017). I motsetning til tidligere forskning som ser på disse kvinnene, er det lite som tar for seg problematikken fra kvinnenes ståsted: Hva disse kvinnene legger i ordet «integrering», hvordan de stiller seg til utfordringene uthevet i disse øvrige studiene, og hva årsaken til dette er fra deres perspektiv. Gunnhild Thunem (2012) skrev i 2012 et prosjektrapport som het «innvandrerkvinner- en ressurs i distrikt-Norge». Her var innvandrerkvinner som bodde i distriktene i fokus. Prosjektet ble drevet av Senter for kunnskap og likestilling, KUN, og finansiert av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDi. Formålet for prosjektet var å bidra til å styrke innvandrerkvinnens sine muligheter til å utvikle sine ressurser og delta i det norske samfunnet (Thunem, 2012).

I 2017-2019 var Hitra kommune involvert i et større prosjekt kalt «Fra innvandrer til innbygger». Dette var et samarbeidsprosjekt mellom likestillingscenteret KUN, Trøndelag Røde Kors, og de aktuelle kommunene i Trøndelag. Formålet for dette prosjektet var å få et inkluderende samfunn (KUN, 2019).

Vi skal se litt nærmere på prosjektets detaljer litt senere i dette kapittelet.

3.2 Bakgrunn

For å avgrense denne oppgaven har det derfor blitt valgt å utføre empirisk undersøkelse i et lite lokalsamfunn i Trøndelag.

Hitra er den største øya i Norge, sør for Lofoten. En perle som består av en vakker natur og kultur på trøndelagskysten (Stokkan & Haugen, 2020). I fjor, den 1. januar 2020, ble Hitras kommunegrenser i sør flyttet og kommunen ble større som et ledd i kommunereformen (Stokkan & Haugen, 2020). En liten bit av fastlands-Norge, altså den nordlige delene av snillfjorden ble en del av øykommunen Hitra (Stokkan & Haugen, 2020).

Når vi tar et fort tilbakeblikk på historien, var denne kommunen fordelt på fire kommuner etter 2.verdenskrig: Kvenvær, Hitra, Sandstad og Fillan. I januar 1964 ble alle småkommunene satt sammen til en stor kommune og fikk navnet Hitra. På denne tida skjedde det en nedgang i folketallet. Mange unge valgte å reise ut av Hitra enten fordi de

skulle reise til sjøs, søke jobber i byen eller satse på videreutdanning. Nedgang i folketallet skyldtes altså fraflytting (Sæther & Sivertsen, 2014).

Per 1.kvartal 2021 har Hitra 5145 innbyggere (ssb.no). Øykommunen har vært befolket sammenhengende siden steinalderen. Isak Hegerberg, en tidligere ordfører (1975-1981), sa i et intervju i 1986: «Utviklingen i 1980-årene er betenkelig. Ungdommen flytter fra Hitra. Samfunnet her 'forgubbes'» (Sæther & Sivertsen, 2014, s. 53). På slutten av 1970-tallet og i begynnelsen av 1980-tallet skjedde det en økning i folketallet, mest sannsynligvis på grunn av etablering av utdanningstilbud og næringsutvikling, før det ble en folketallsnedgang igjen som varte i nesten 20år. (Sæther & Sivertsen, 2014). Fra 2006 har folketallet på Hitra økt betydelig og det skyldtes tilflytting til kommunen. Grender som var truet av fraflytting våkner opp til live igjen på grunn av tilflytting (Sæther & Sivertsen, 2014 s. 53)

Den økte innvandringen står også mye for den økte befolkningen på Hitra. Med en beriket natur, byr også Hitra på et multikulturelt samfunn. Det har skjedd en stor utvikling av antall innvandrere på de siste få årene. Hele 20,7% av befolkningen har innvandrerbakgrunn (ssb.no).

Fra få til veldig mange innvandrere på bare et tiår, skjedde det et raskt internasjonalisering i kommunen. Professorer i sosiologi ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU, Johan Fredrik Rye og Jennifer Leigh Bailey, forsket på ulike former for mobilitet og fokuserte på ulike aspekter knyttet til arbeidsinnvandringen på blant annet Hitra og Frøya. De fikk et inntrykk av at arbeidsinnvandring til små samfunn skapte færre sosiale problemer enn det som er erfaringene fra storbyene som også har fått mange innvandrere (Rønningen, 2017).

Hitra kommune er godt kjent som et ferieparadis og med en undersjøisk tunellforbindelse med fastlandet og naboøya Frøya, har man fortsatt likevel lett tilgang til det meste lokalt.

Frøya og Hitra har blitt et av verdens største oppdrettssteder for laks. I dag produserer øyregionen 260.000 tonn laks pr. år. På Hitra vil man også kunne finne Europas mest moderne fabrikk for taskekrabbe. På Hitra kommer man tett inn på naturen, på sjø og land.

Hitra er en «hjortekommune». Her kan en finne Nord-Europas tetteste hjortestamme, og det felles årlig 500-1000 hjort (Sæther & Sivertsen, 2014). Hjorten er et symbol for Hitra og har vært til både velsignelse og fortvilelse for folket på Hitra helt siden jernalderen. Det er ikke uvanlig å møte på en hjort ute i naturen, hagen eller på veibanen. Kommunen har forsøkt å forvalte hjorten gjennom forskjellige lovverk helt siden 11- og 1200 tallet (Sæther & Sivertsen, 2014). Hjorten er symbolet i Hitras kommunevåpen (Sæther & Sivertsen, 2014).

Arbeidsinnvandring er en av den største årsaken til at innvandring og tilflytting på Hitra øker. Ved hjelp av fiskeindustrien har det blitt skapt arbeidsplasser for utenlandske arbeidstakere i mange år, men det var ofte sesongarbeidere som ikke valgte å bosette seg fast i kommunen. Etter at det ble startet helårsdrift i fiskefabrikken har det åpnet muligheter for faste arbeidsplasser og dermed lagt grunnlag for at flere familier kan etablere seg fast på Hitra. Flere innvandrere, både arbeidsinnvandrere og de som har flyktning eller asylbakgrunn, har fått innvilget familiegjenforening med sine familier i senere tid, noe som har ført til en økt andel av utenlandske familier (Sæther & Sivertsen, 2014).

3.3 Den røde tråd prosjekt

Som et krav på tidligere emnet i studiet, ble det startet opp et utviklingsprosjekt «Den røde tråd» på Hitra. Dette prosjektet er også et utgangspunkt for studiet. En videreføring av prosjektet ved å sette fokus på de subjektive opplevelsene innvandrerkvinner har om integrering.

Etter en samtale med den tidligere innvandrerkoordinatoren Kasia Czaplis, valgte jeg å rette prosjektet spesielt mot innvandrerkvinner i kommunen med fokusere på integreringsarbeid i kommunen. Hensikten med prosjektet var å opprette et sosialt nettverksgruppe for kvinner med innvandrerbakgrunn. Målet var å bidra til at kvinner ble trygge på seg selv og likesinnede som var i samme situasjon som dem, slik at de etter hvert skulle føle seg tryggere i møtet med andre nordmenn som behersker språket godt. Prosjektet var ment for å løfte frem kvinnene slik at de i fremtiden skulle bli mer delaktige i lokalsamfunnet slik som resten av innbyggerne, samt øke forståelsen mellom mennesker fra ulike land og kulturer i lokalsamfunnet. Ifølge Czaplis hadde kommunen allerede som mål å øke aktivitet og engasjement fra innvandrere, samt et ønske om å øke foreldrenes kompetanse og kunnskap om det norske samfunnet og det norske skolesystemet for å forenkle samarbeidet mellom skole og hjem.

Prosjektgruppa bestod av meg som student fra NTNU, leder fra Hitra frivillighetssentralen, innvandrerkoordinator i kommunen, samt en lokal diakon. Før oppstart av utviklingsprosjektet, fikk vi et stort oppslag i lokalavisa Hitra-Frøya. Målet var å nå frem til så mange innvandrerkvinner på Hitra som mulig.

Det ble arrangert kvinnetreff og temadager. Antall oppmøte på disse treffene varierte veldig, men vi fikk promotert prosjektet på ulike arenaer og «den røde tråd» ble et nokså samtaleemne i kommunen. Det ble stadig foretatt et forbedringsmøte etter treffene i prosjektgruppa, og av erfaring kom vi frem til at oppmøtet økte når de kunne ta med seg ungene sine på disse treff- og temadagene. Det viste seg at det var enklere å delta på kvinnetreffet som en «mamma- Fatima» enn kun Fatima. «Bar en kvinners edelstener. Mange av kvinnene vil gjerne vise fram sin stolthet» fortalte en kvinne. Barn blir også en naturlig innleder til en samtale. Folk kommer enklere i dialog og i kontakt med andre mennesker når man har barn eller kjæledyr.

Temadagene var reservert for blant annet til besøk av fysioterapeut, helsesøster, tannhelsetjenesten, biblioteket, barnevernet, politiet og NAV. Grunnleggende datakurs ble også gitt på en av dagene. Temadagene var lagt opp slik at den ulike etaten skulle presentere et eget opplegg, og etter endt opplegg skulle det bli lett servering med kaféstemning slik at kvinnene ble kjent med representative personene. Under treffdagene var det uformell treff uten føringer, men med mulighet for strikking, tegning eller annet valgfritt håndarbeid, og som sagt, alltid med lett betjening.

Først var treffene kun for innvandrerkvinner i en liten periode, slik at de skulle bli trygge på hverandre, og etter hvert ble treffene åpnet for alle kvinner, med et ønske om at flere norske kvinner skulle delta. På denne måten prøvde vi å skape trygge rammer først, før vi åpnet treffene for alle andre. Felles familieturer og gårdsbesøk ble også en del av felles aktiviteter og det var kontinuerlig fokus på nettverksbygging og sosialisering.

Det ble også opprettet kvinnesvømmingstilbud som skulle bidra til et helsefremmende og forebyggende tiltak, hvor nettverksbygging ble ikke forbeholdt kun innenfor angitte og bestemte rammer. Alle aktiviteter ble dekt av Hitra frivillighetstjenesten med midler fra Gjensidige som var beregnet til bruk på innvandrere og integreringsprosessen i kommunen. Stortingsmeldingen nr. 25 (2005-2006) *Mestring, muligheter og meninger*, hvor det legges vekt på viktigheten av brukerinnflytelse var en viktig føring for prosjektet. Ifølge stortingsmeldingen skal fokuser på en større valgfrihet og individuell tilpasning gi bedre muligheter til å møte samfunnet som er preget av mangfold både sosialt og kulturelt, samt med et ønske om større uavhengighet og selvbestemmelse.

Ved hjelp av «Den røde tråd» prosjektet, skulle dette fremme autonomi, kompetanse og tilhørighet hos innvandrerkvinnene. Når behovene på disse områder oppfylles, fører det til økt livsglede og indre motivasjon. Å løfte frem innvandrerkvinner i samfunnet ved hjelp av prosjektet, var med på å øke deres livskvalitet og ikke minst gi dem økt trygghet slik at de kan være delaktige i lokalsamfunnet på like linje som innvandremenn generelt.

Prosjektgruppa dannet videre samarbeid med Norsk folkehjelp Hitra og Frøya, og jobbet med ideen om å leie treningsklinikken for å ha en treningsøkt med treningsopplegg for kvinner, etterfulgt av et sosial treff i samme bygg (vedlegg 3). Målet var å åpne sosiale arrangementet for eldre på sykehjemmet, slik at alle kunne treffes og spise en enkel lunsj sammen. En egen treningsinstruktør skulle få ansvaret for treningsopplegget og det ble lagt til rette for et barnevennlig areal hvor kvinner som hadde behov for barnepass kunne få barnevakt mens de trente. Målet var å opprettholde og danne kvinnefellesskap, samt bygge nye relasjoner på tvers av generasjoner og kulturer. Å kombinere trening, samle til felles samtaler og et felles lett måltid der prat, samvær og utveksling av erfaringer kunne verdsettes høyt. Slike nettverk er en viktig innfallsport og gir tilgang til deltagelse, aktivitet og kunnskap til en bedre hverdag. Selve nettverkstreffet etter treningsopplegget skulle være åpent for alle interesserte på Hitra. (Ingebretsen et al.,2015, s. 47). Kommunen ga avslag på søknaden, og prosjektideen ble satt på vent (vedlegg 4).

Ideen ligner litt på «Helseforum for kvinner» konsept som er en frivillig organisasjon og representerer en felles møteplass i Oslo for kvinner fra 9 til 90 år (Ingebretsen et al.,2015). Her kan en treffe kvinner med ulike nasjonaliteter, språk og religion. Det er en flerkulturell møteplass hvor kvinner kan få helseveiledning fra profesjonelle fagfolk, trene, treffe andre kvinner, og samtidig få barnepass slik at det skal gi rom og muligheter for kvinner som er alene med barn hjemme eller ikke har barnepass i privaten. Innvandrerkvinner og etnisk norske kvinner deltar på lik linje (Ingebretsen et al.,2015).

Gjennom «Den røde tråd» prosjektet, har det blitt startet opp mange ulike tiltak for å få disse kvinnene ut av deres hjem, slik at de blir synlige deltagere i lokalsamfunnet og at de får et større sosialt nettverk. Denne oppgaven er derfor et steg videre for å finne mer om de subjektive følelsene og erfaringene de har i forbindelse med integreringsprosessen i kommunen og se dette i lys av om integrasjon, og ved hjelp av teorien om nettverk og sosialisering.

3.4 Fra innvandrere til innbygger

Gjennom «Den røde tråd» prosjektet på Hitra, ble jeg presentert for prosjektansvarlige som hadde ansvar for «fra innvandrere til innbygger»-prosjektet på Hitra, og slik fikk jeg et større innblikk i integreringsarbeidet i kommunen. Jeg fikk delta på inkluderingsteam, og fikk nyttig informasjon og erfaring som jeg kunne ta med videre i «bagasjen» mens jeg holdt på med min masteroppgave.

KUN er en stiftelse som jobber for likestilling, mangfold og inkludering (KUN, 2019). I perioden 2017-2019 arrangerte KUN i samarbeid med Røde Kors Nord-Trøndelag et program med mål om å skape et inkluderende lokalsamfunn i distriktet. Hitra kommune var en av prosjektkommunen som deltok.

Prosjektet skulle blant annet gi et svar på utfordringer mange små kommuner over hele landet har framover. For mange lokalsamfunn er det innvandrere som står får økt folketall, og hensikten med prosjektet var da å kartlegge og bidra til at de som flytter til kommunen trives og får mulighet til å bruke ressursene sine dit de kommer. Dette er et prosjekt som bygget på blant annet brukermedvirkning og skulle synliggjøre innvandrere som ressurs i lokalsamfunnet (KUN, 2019).

Gjennom programmet «Fra innvandrere til innbygger» skulle kommunen få bistand til:

- Å skape en tverrfaglig plattform for samarbeid
- Å utvikle en langsiktig strategi for arbeidet med bolyst og inkludering
- Å engasjere frivillighet, næringslivet og innbyggerne (KUN, 2019).

Målet var å bygge inkluderende lokalsamfunn hvor innbyggerne skulle få muligheten til å bruke sine ressurser og bidra aktivt i samfunnet, samt skape møteplasser, kartlegge god praksis i kommunen og identifisere behov for videre utviklingsarbeid og tilslutt foreslå videre tiltak (KUN, 2019).

Fra innvandrere til innbygger bestod av fem moduler som kan settes sammen ved behov:

- Modul 1: Etablering og oppfølging av inkluderingsteam. (KUN, 2019, s.4). Jeg deltok på møtene som inkluderingsteamet hadde arrangert og deltok selv som en frivillig og fordi jeg holdt på med min masteroppgave samtidig. Jeg fikk sett hvordan litt av prosessen og hvordan inkluderingsteamet evaluerte og satte i gang tiltak rettet mot inkludering generelt i kommunen.
- Modul 2: Kartleggingsuke – en oppstart. Kartlegge hvem som har ansvaret, hvilke utfordringer som finnes, hva har blitt gjort tidligere og hvordan har utfordringene blitt løst før. Gjennom disse møtene fikk kommunen kunnskap om tilstand og behov, i tillegg fører møtene til at deltakerne begynner å tenke over hva de selv kan bidra med for å skape et inkluderende lokalsamfunn (KUN, 2019, s. 6).
- Modul 3: Kunnskap om inkludering i distriktskommuner. By og bygd har ulike forutsetninger, muligheter og utfordringer. På denne fronten bidro KUN til kunnskapsoppdatering ved hjelp av introduksjon til inkluderingsarbeidet i distriktene – basert på forskning, utviklingsarbeid og tilbakemeldinger fra

innvandrere i ulike distriktskommuner. (KUN, 2019, s. 7).

- Modul 4: Workshop for kommunale tjenesteenheter. Fokus på likeverdige tjenester og hvordan sikre at kommunen tilbyr like gode tjenester til de ulike brukergruppene. I og med at dette skulle være workshop, var disse møtene interaktive og inneholdt blant annet presentasjon av likestillings- og diskrimineringslovens krav, statistikk og gjennomgang av indikatorer for likeverdige tjenester og gruppediskusjoner (KUN, 2019 s. 8).
- Modul 5: Workshop om inkluderende frivillighet. Frivillige lag og organisasjoner og frivillighetssentralen hadde et felles møte hvor utfordringer og erfaringer ble delt i fellesskap (KUN, 2019, s. 9). Jeg fikk deltatt på dette møtet da jeg hadde styreverv i den muslimske foreningen, var noe aktiv i frivillighetstjenesten på grunn av «den røde tråd», styremedlem i Norsk folkehjelp på Hitra, samt på grunn av masteroppgaven.

3.5 Valg av datainnsamlingsmetode

I denne studien er det benyttet blant annet semistrukturert intervju som metode. Denne metoden er valgt for å kunne belyse og besvare problemstillingen på en best mulig måte.

Vi har mulighet til å finne en god del statistiske data som er presentert av Statistisk sentralbyrå, men dette gir oss ikke et fullstendig bilde av hvordan innvandrerkvinner opplever selve integreringen i en angitt kommune. Det kvalitative forskningsintervjuet skal søke etter kvalitativ kunnskap uttrykt i normalspråk i form av beskrivelser og ikke gjennom tall eller størrelse (Dalland, 2012).

Målet er ikke å kvalifisere, men å kunne å bruke intervjuet som et verktøy for å nyansere og få frem mangfoldet slik informantene ser det. En subjektiv forståelse av fenomenet og problemstillingen vi skal undersøke ved hjelp av studiet. Datamaterialet ble gjenstand for en tilnærming inspirert av fortolkende fenomenologisk analyse. I fortolkende beskrivelser utvikles metoden i et dynamisk samspill mellom den som forsker og forskningsprosessen, hvor metoden tilpasses forskningen og ikke omvendt (Andersen, 2020). I en slik tilnærming tillates det å bruke de analysemetodene forskeren vurderer selv som hensiktsmessige for å kunne besvare forskningsspørsmålet.

3.6 Det kvalitative forskningsintervjuet

For å få fram innvandrerkvinnens subjektive oppfattelse av integrering og hvordan de føler at de har blitt tatt imot på Hitra, er det derfor benyttet kvalitativ forskningsmetode.

Det kvalitative forskningsintervjuet kan beskrives som en dialog mellom en forsker og en informant, som blir styrt av de temaene som forskeren ønsker å vite mer om (Thagaard, 2009). Et intervju i et forskningssammenheng krever en kompetanse i forma av hvordan gode spørsmål bør presenteres og hvilket prinsipielt grunnlag vi vektlegger i intervjuets oppbygging. Det kreves også kompetanse og kunnskap om hvordan man lytter til det som blir sagt (Thagaard, 2009). Datainnsamling ved hjelp av intervju skjer med utgangspunkt i samtalen (Leseth & Tellmann, 2019).

Kvalitative metoder er forskningsstrategier som egner seg godt til oppgavens problemstilling. Målet er å beskrive og analysere karaktertrekk og egenskaper. Hensikten er å få belyst meninger og opplevelser som ikke lar seg måle kvantitativt (Dalland, 2012). En slik metode bygger på menneskelig erfaring (fenomenologi) og fortolkning som kalles for hermeneutikk på fagspråk (Malterud, 2008).

I en kvalitativ forskning er det nokså vanlig å benytte seg av observasjon, dokumentanalyse eller intervjuer som metode. Valg av metode henger dermed sammen med studiens design. Ved hjelp av oppgaven er det ønskelig å innhente mer opplysninger og informasjon om hva deltakere tenker, tror eller mener om et bestemt tema. Formålet med kvalitative forskningsintervjuet er å forstå og få frem sider ved intervjupersonenes dagligliv og direkte fra vedkommende sitt perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2015). Med et slikt intervju er å fortolke og registrere informasjon som fremkommer muntlig, og som omhandler informantens erfaringer fra livet (Thagaard, 2009).

Forskningsintervju kan utformes på ulike måter, og det er vanlig å skille mellom tre ulike typer av forskningsintervju (Leseth & Tellmann, 2019). Det finnes *ustrukturert* intervju, hvor man på forhånd har gitt et tema, men spørsmålene som stilles tilpasses den enkelte intervjusituasjonen (Leseth & Tellmann, 2019). I et mer *strukturert* intervju er både tema og formuleringer mer fastlagte, og spørsmålene følger en bestemt rekkefølge. Den tredje måten et forskningsintervju kan utformes på kalles for *semistrukturert/halvstrukturert* intervju (Leseth & Tellmann, 2019).

Den balansen mellom en viss grad av struktur og åpenhet, gir meg mulighet til å rette oppmerksomhet mot informantens forståelse av tematikken, og ved hjelp av oppfølgingsspørsmål kan jeg få noe dypere svar og refleksjoner. Oppfølgingsspørsmål er også fin hjelpemiddel i slike intervjuer da de kan benyttes for å få som sagt utdypelse av det informantene samtaler om, men også i situasjoner der det er behov for å få fram mer dialog, eller dersom intervjueren vil avkrefte eller bekrefte fortolkningene til informantene slik at man unngår misforståelser. Oppfølgingsspørsmål kan også uttrykke en slags form for medfølelse til det informanten forteller om, og på denne måten kanskje løse opp i en litt låst situasjon.

Det ble foretatt kvalitativt forskningsintervju i form av fokusgruppeintervju. Den kvalitative metoden fokuserer, som tidligere nevnt, mindre på årsakssammenhenger og mer på hvordan vi mennesker oppfatter verden og hvilke relasjoner som betyr noe for

oss. En fokusgruppe består som regel av seks til ti personer og ledes av en moderator (Kvale & Brinkmann, 2015).

Fokusgruppeintervju er en kvalitativ forskningsmetode som kan ha flere fordeler når data skal samles fra en forholdsvis homogen gruppe mennesker. I dette tilfelle fra en gruppe som bestod av kvinner med minoritetsbakgrunn (Hoffmann, 2013).

Intervjuet fant sted i kommunehuset på en søndag formiddag. Det ble dekket på et bord med lett servering, og alle kvinner møtte presist til avtalt tidspunkt. Vi satt ved et rundt bord slik at alle kunne se hverandre. Før oppstart av selve intervjuet fikk de bruke de første fem minuttene til småprat før jeg startet å introdusere meg selv og informerte om prosjektet og gikk gjennom samtykkeskjema. Etter signering på samtykkeskjema, fikk alle utdelt en liten avkryssingstabell (vedlegg 2) som jeg samlet inn før selve gruppeintervjustart. Denne tabellen var på et eget ark og ingen navn eller andre personlige opplysninger skulle noteres på dette for å opprettholde deres anonymitet.

Det er blitt intervjuet totalt sju innvandrerkvinner, og foretatt en fokusgruppeintervju. Intervjuet var semistrukturert og hadde hovedfokus på bestemte temaer. Her var spørsmålene forhåndsskrevet, men det var mulighet til å stille nye spørsmål underveis ved behov. Ved å ha en fleksibel tilnærming, får man mulighet til å stille oppfølgende eller oppklarende spørsmål underveis. Ved hjelp av fokusgruppeintervju er det enklere å registrere kroppsspråket til deltakere underveis. Intervjuet fokuserte på forskningstemaet ved hjelp av åpne spørsmål (Kvale & Brinkmann, 2015). Det er en «ikke-styrende» intervjustil, og hensikten er å få frem mange forskjellige synspunkter rundt temaet som er i fokus for gruppen (Kvale & Brinkmann, 2015 s. 179). Formålet er å skape en samtaledynamikk ved å diskutere spørsmålene som presenteres underveis og få frem forskjellige synspunkter. Gruppeprosessen og gruppedynamikken kan hjelpe informanter til å uttrykke og klargjøre deres synspunkter på en måte som hadde vært vanskelig å få til ved et vanlig en-til-en-intervju (Goth, 2014).

Som en tannpleier er jeg veldig bevisst på å gi bekreftelse på at man er en aktiv lytter. Jeg var bevisst på å bruke kroppsspråket. Selv om det var mange samtidig, var det viktig å holde øyekontakt med den som hadde ordet slik at de følte seg sett og hørt. Det var viktig å passe på at alle ikke snakket samtidig, og at alle fikk komme til ordet og ble hørt.

Intervjuet ble tatt på lydbåndopptaker. Dette er et hjelpemiddel som kan brukes slik at jeg som intervjuer fikk tid til å konsentrere meg om gruppedynamikken og selve intervjuet uten å være redd for å glemme viktige innspill. Som intervjuer er det greit å gjøre sporadiske notater underveis, og det er mye man må konsentrere seg om gjennom hele intervjuet. Det er viktig å passe på at spørsmålene blir besvart og at dialogen styres innenfor det som er relevant og ikke «sporer» helt av. Det er umulig å få med seg all informasjon ved et slikt intervju kun ved å notere og man kan miste en god del viktig informasjon når man fokuserer kun på noteringer.

3.7 Valg av informanter

Valget av intervjupersoner er avhengig av hva man ønsker å finne om (Dalland, 2018). Jeg valgte å gjøre et strategisk valg ved å velge kvinnelig intervjupersoner med innvandrerbakgrunn. Jeg stilte ikke krav om alder, eller landstilhørighet, men var veldig heldig for hvordan intervjugruppas sammensetting ble til slutt.

Før jeg skulle starte med intervjuprosessen, måtte jeg søke om godkjenning fra personvernombudet; Norsk senter for forskningsdata (NSD). Meldeskjema fylles og registreres for å ivareta personvern på data som skal hentes inn. Etter godkjenning, kunne jeg begynne prosessen med å søke etter informanter.

Ved til dels hjelp av lokale sosiale medier med oppslag om rekruttering av innvandrerkvinner og muntlig henvendelse til innvandringskoordinator i kommunen, ble gruppens sammensetting veldig unikt og spesielt. Ved å legge ut forespørsler på de lokale facebooksidene for hitterværing fikk jeg også nådd frem til de som ikke bodde så sentralt i kommunen. Det gikk ikke langt tid før jeg fikk ett par meldinger tilbake fra kvinner som ønsket å delta. For å finne resterende informanter, endte jeg å bruke en rekrutteringsteknikk som er bedre kjent som snøballmetoden. Snøballmetoden er en utvelgingsmetode som går ut på at man begynner med å velge ut en enhet, for eksempel basert på informasjon og gjennom denne personen kan man kanskje få tips om hvem andre man kan invitere og intervju, og eventuelt hvem andre som kanskje har kompetanse eller erfaring med fenomenet man studerer (Leseth & Tellmann, 2019).

Jeg fant også noen gjennom bekjentskap, og fikk hjelp fra innvandrerkoordinator som kunne dele ut skriftlige forespørsler til innvandrerkvinner og som eventuelt igjen kunne spørre sine bekjente, akkurat som snøballmetoden. De kunne dermed kontakte meg dersom de ønsket å delta. Det kvalitative intervjuet går i dybden på et tema eller en fenomen som skal undersøkes. Og for å få et bredere innfallsvinkel i deres oppfatninger av integreringen og deres opplevelse rundt temaet, var det viktig å intervju innvandrerkvinner med ulik opprinnelse og bakgrunn.

Innen kort tid, ble gruppens sammensetting klart. Sju innvandrerkvinner på Hitra stilte opp frivillig og utvalget besto tilfeldigvis av to kvinner fra Asia, tre fra Europa og to fra Afrika.

Kvinnernes bakgrunn, botid i Norge og utdanning var analysert ut ifra en liten spørreundersøkelse som ble delt ut før den muntlige intervjuet startet (vedlegg 2). Dette gir oss et lite oversikt over informantene. De sju kvinnene som ble intervjuet, hadde bodd i Norge i minst ett år og behersket norskspråket ganske greit. Deres migrasjon erfaring var også forskjellig. Det var to kvinner som hadde migrert til Norge på grunn av arbeidsforhold og fire kvinner som hadde kommet til Norge på bakgrunn av familieinnvandring – hvorav to av disse som hadde ektefeller med flyktnings bakgrunn. Alle hadde med ulik bagasje og nyttige innspill til gruppa og rundt aktuelle temaer som ble tatt opp under intervjuet. Alle kvinner hadde også ulikt utdanningsnivå fra hjemlandet. Tiltros for at utvalget er såpass forskjellig, vil ikke dette være representative funn, men kan benyttes som overførbare data til andre og lignende kontekster.

Nedenfor viser oversiktstabellen over informantene:

	18-30 år	30-40 år	40 år+	
1. Alder	II	III	II	
2. Opprinnelse	Europa	Afrika	Asia	
	III	II	II	
3. Oppholdstid i Norge	1-5 år IIII	6-10 år I	10-20 år I	20 år+
4. Bakgrunn for innvandring til Norge	Krig/sult	Arbeid	Utdanning	Annet: Spesifiser <i>Familiegjenforening</i>
		II	I	IIII
5. Utdanning i hjemlandet	Grunnskole	Høgskole/ universitet	Fagutdanning	Ingen
	II	IIII		
6. Arbeid/utdanning i Norge	Arbeid	Utdanning	Norskopplæring	Hjemmeværende
	III	III	II	
7. Sivilstatus	Gift	Ugift	Samboer	
	IIIIII		I	
8. Barn	JA	NEI		
	IIIIII	I		

Tabell 3: Dette er en samlet skjema over hvor mange som krysset av på de ulike feltene. En informant har krysset av på to plasser på punkt 6.

3.8 Transkribering og bearbeiding av datamaterialet

Etter endt fokusgruppeintervju, ble dette bearbeidet ved å skrive ned ord for ord for det som ble sagt. Dette kalles transkribering (Dalland, 2018, s.88). Bearbeiding deler teksten inn i setninger og typiske muntlige tilleggsord ble fjernet, likevel skal teksten mest mulig være lojal og ivareta det opprinnelige materialet, slik at informantenes erfaringer og meninger blir ivaretatt (Malterud, 2008, s.78). Transkriberingen er gjennom strukturering, en del av analysedelen. Man blir kjent med materialet på en ny måte (Malterud, 2008). Transkribering var en tidskrevende prosess og tok mye lengre tid enn selve intervjuet. Jeg liker å skrive forhånd, derfor skrev jeg all transkribering for hånd, før jeg skrev det om igjen på pc og makulerte det håndskrevne dokumentet. På denne måten ble jeg mye bedre kjent med dataen. Alle velger den metoden de selv tenker fungerer best for den enkelte.

Etter transkribering var det viktig å lese intervjuene nøye, jobbe nøye og intensivt med selve transkripsjonsteksten. Temaene som ble tatt opp i intervjuer ble merket og det var viktig å gi grundige kommentarer til teksten for å få innsikt i informantenes opplevelser og erfaringer. Kommentarene ble sortert og kategorisert og det var da tid for å lete etter meningsmønstre og likheter mellom kommentarene til teksten – og kommentarene til teksten («koding») og informantenes utsagn. Arbeidet med å få oversikt over dataene innebærer også å tenke over hva de betyr og hvilke perspektiver de kan forstås fra (Dalland, 2018). Enkelte temaer har få svar, mens andre har mange uttalelser (Dalland, 2018). Det ble laget en liste med ulike fargekoder over temaene som belyste problemstillingen. Dette er en prosess som ofte er trinnvis og består av en systematisering av datamaterialet i form av temaer, koder og relasjoner mellom dem.

3.9 Etiske overveielser, personvern og Informert samtykke

En intervjuundersøkelse innebærer å tenke over de etiske utfordringene arbeidet medfører (Dalland, 2018 s. 235). Dette er et moralsk gjøremål (Kvale & Brinkmann 2015, s95). Intervjupersonen kan bli påvirket av personlige interaksjoner i løpet av intervjuet og kunnskapen som dannes i selve intervjuet kan påvirke vårt syn på innvandrerkvinnens situasjon.

Før intervjuundersøkelsen, ble prosjektet som tidligere nevnt, meldt ifra til Norsk senter for forskningsdata, NSD. NSD er personvernombud for alle universitetet, høgskoler, flere helseforetak, og mange frittstående forskningsinstitutter og kompetansesentre (Dalland, 2018, s.236). Etter tilbakemelding fra NSD, kunne undersøkelsen gjennomføres.

Det er viktig å ta hensyn til og forholde seg til blant annet tre etiske «regler»/områder når man forsker på mennesker (Kvale & Brinkmann, 2015, s.104). Dette er for å ivareta intervjupersonene og holde løftet om anonymitet (Dalland, 2018).

Før intervjuet fikk kvinnene et informasjonsskriv om forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet og samtykkeskjema knyttet til undersøkelsen (vedlegg 1). Dette var for å ivareta kravet om informert samtykke og for å utføre undersøkelsen etisk forsvarlig. Det ble fulgt en standard mal som er utarbeidet av NSD. Skrivet inneholdt blant annet

bakgrunn og overordnede formål med denne studien, hva det innebærer å delta, personvern, at intervjuundersøkelsen var frivillig å delta på. Det ble informert om lydbåndopptak og til slutt informasjon om samtykke for deltagelse.

Konfidensialitet i forskning referer til enigheten med intervjudeltakerne om som kan gjøres med dataene som blir resultat av deres deltagelse (Kvale & Brinkmann 2015, s. 106). I denne intervjuundersøkelsen innebærer det at alle personlige data som kan røpe intervjupersoners identitet anonymiseres. Da Hitra kommune er en liten kommune og har et lite samfunn hvor nærmest alle kjenner hverandre, er dette veldig viktig etisk tilnærming å ta hensyn til.

For å ivareta intervjudeltakernes personvern, ble de nummerert etter verdensdel og ikke etter opprinnelsesland. I et lite samfunn, vil det være enkelt å kjenne igjen informantene dersom vi skulle ha brukt opprinnelseslandet som en beskrivelse. Derfor har vi har følgende deltakere: Asia 1 og 2, Europa 1, 2 og 3, og Afrika 1 og 2. Under intervjuet, unngikk de å bruke navn slik at ingen kunne gjenkjennes på lydopptaket heller. Da selve talelyden kunne gjenkjennes på lydopptak, ble dette derfor meldt inn til NSD for å sikre deres personvern og ivareta anonymitet. Lydopptaket er oppbevart trygt og vil bli tilintetgjort straks etter formell avslutning av studien. Under presentasjon av resultater i oppgaven, har kvinnene fått tildelt fiktive navn. Hensikten er å kjenne igjen hvilken verdensdel kvinnen kommer fra gjennom det fiktive navnet.

Nedenfor viser figuren en oversikt over deltakerne og fiktive navn de har fått:

Deltaker/Objekt	Fiktive navn
Asia 1	Tien
Asia 2	May
Europa 1	Isabella
Europa 2	Anna
Europa 3	Sylvia
Afrika 1	Mariam
Afrika 2	Sophia

Tabell 4: Oversikt over fiktive navn og hvilken verdensdel de kommer fra

3.10 Studiets reliabilitet, validitet og konsekvenser

Det finnes mange vitenskapelige metoderegler og kunnskapskrav. Innenfor samfunnsvitenskapen er det viktig at metodene skal gi troverdig kunnskap og ha relevans og gyldighet (Dalland, 2018). Det vil si at det som forskes på, må ha relevans, være pålitelig og gyldig for problemstillingen som skal undersøkes.

I en kvalitativ forskningsstudie er dataens kvalitet avhengig av forskerens kompetanse. Kvale og Brinkmann (2015) mener at kvaliteten på intervjuet er veldig avhengig av intervjueren.

Det at jeg ikke har tidligere erfaring med å gjennomføre forskningsintervju, kan ha hatt innvirkning på denne studien og dermed begrense utfallet. Det er forskjell på intervju avhengig av intervjueren, gruppens sammensetting, temaer som tas opp og i hvilken sammenheng dette tas opp. Grunnsteinen for hvordan resultatet blir er avhengig av relasjonen som bygges opp mellom informantene og intervjueren, og det vil naturlig nok variere veldig fra intervju til intervju (Kvale og Brinkmann, 2015). Men til tross for at dette var helt nytt for meg å foreta en fokusgruppeintervju, ser jeg ikke at det har hatt stor betydning for den informasjonen informantene har delt. For at kvaliteten på intervjuet skal være godt nok, er det også en viktig forutsetning at respondentene eller deltakeren føler seg trygge. Jeg merket sommerfugler i magen i starten og var veldig spent på oppmøtet generelt.

Til tross for at jeg var nokså uerfaren på området, opplevde jeg at kvinnene som ble intervjuet følte seg trygge under hele intervjuet og at stemningen var relativt god. Noen kjente hverandre fra før, mens andre ble kjent under intervjuet. Med lett servering underveis, minnet dette om et lite kafé-treff hvor temaet var bestemt på forhånd og samtalen var likevel en profesjonell samtale hvor kunnskapen ble produsert i interaksjon mellom deltakerne (Kvale & Brinkmann, 2015).

3.11 Studiets styrker, svakheter og generaliserbarhet

Tema om innvandrerkvinner og integrering er svært stort og omfattende. Det er svært en utfordring å unngå avsporing, samt skille mellom motsigende forskningslitteratur og integreringsdebatten rundt temaet innvandrerkvinner.

Det religiøse aspekter har egentlig ikke vært i fokus under studiet og oppgaven er begrenset og handler ikke om religiøs tilhørighet.

Selv om innvandrerkvinner som ble intervjuet forstod norsk ganske greit, var det enkelte, men få ord som måtte gjentas eller oversettes til engelsk underveis i intervjuet. Av og til oversatte de direkte til hverandre når de forstod at noen av informantene hadde problemer med forståelse av begrepet eller setningen. De sjeldne tolkningene de gjorde for hverandre kan også hatt en liten påvirkning på enkelte svar på noen spørsmål. Et godt og allsidig utvalg av informanter førte til at et spørsmål fikk frem flere synspunkter, og ved hjelp av god gruppedynamikk ble eventuelle misforståelser uteblitt.

I et fokusgruppeintervju er det ikke uvanlig at det er en eller to som snakker mest. Dette var merkbart i starten, men etter hvert fikk alle snakke nogen lunde likt. Av og til hadde flere svart på flere spørsmål som var planlagt å stille på et senere tidspunkt i intervjuet. Selv om temaet var interessant for gruppa, var det var tydelig tegn til at det var ulike spørsmål som engasjerte de enkelte intervjupersonene.

Det skal sies at denne studien er veldig liten da utvalget var lite og det ble utført kun et fokusgruppeintervju. Derfor kan funnene ikke direkte generaliseres til å gjelde alle innvandrerkvinner på Hitra, men kan oppfattes som en "veileder" for den generelle opplevelsen innvandrerkvinner på Hitra har. Utfallet kan ha vært noe annerledes dersom det hadde vært et større studieomfang, flere antall fokusgruppeintervjuer og eventuelt hvis informantene ble fulgt opp over tid. Men erfaringer, informasjon og funn som kommer frem i studien kan fortsatt gi kunnskap, føre til refleksjon og gi innsikt i et tematikk som forhåpentligvis kan vekke interesse for videre forskning i fremtiden.

4.0 RESULTATER

Intervjuguide ble brukt som en veiledning for meg slik at jeg var sikret å få informasjon om det som var relevant for oppgaven. Datamaterialet ble gjenstand for en induktiv tilnærming inspirert av fortolkende fenomenologisk analyse.

Det er ulike histories som presenteres, og jeg fikk et inntrykk av at alle informanter som deltok i denne undersøkelsen, var veldig fornøyde med deltagelsen. Dette viste seg tydeligere når samtalen gikk nogen lunde uavbrutt og stemningen var god. Det syntes på kroppsspråket deres at dette var et tema som engasjerte dem. Intervjuet bar preg av latter, humor og flere av kvinnene utvekslet informasjon med hverandre for å holde kontakten videre.

Opplevelsene de har rundt integrering i lokalsamfunnet er egentlig ikke så veldig forskjellige, og de er alle enige om at det er mange faktorer som spiller inn når man snakker om integrering av innvandrerkvinner i et nytt samfunn.

Mange uttrykte oppgitthet på alle krav og mål som settes for å oppnå integrasjon i det norske samfunnet. Mange syntes at det var urettferdig at staten ønsker at innvandrere skal bestå ulike tester og at det skal stilles høyere språkkrav for å komme seg inn på jobbmarkedet for innvandrere enn etniske nordmenn som slipper alle slike norskkrav. De ønsker likestillingsmuligheter når det gjelder språkkvalifikasjoner mellom nordmenn og innvandrere. Informantene nevner at de blir slitne av alle krav som settes for dem, og flere uttrykte at det er enkelt for dem å få skyldfølelse når de møter på utfordringer i hverdagen som gjør integreringen vanskelig.

Alle kvinner er enige i at integrering er et viktig del av samfunnet vi lever i, men likevel oppfatter de det slik at det er kun de som må strebe for å bli integrert i lokalsamfunnet. De er enige om at språkets funksjon er en viktig del av integreringsprosessen etter migrasjon. Det samme gjelder sosial kapital, men de påpeker at de synes det er vanskelig med nettverksbygging i lokalsamfunnet, og savner etniske norske venner. Flere gir uttrykk for at de forbinder integrering med språkkafe som arrangeres av Norsk folkehjelp på Hitra. Her savner de flere etniske hatterværing, da flertallet av deltakere består av innvandrere som ønsker å lære seg det norske språket. Språket er en fellesnevner for integreringsprosessen.

De ønsker seg bedre tilbud for språkopplæring og tenker at tiltak som fadderordning for familier eller enkeltpersoner kan være til god hjelp på veien i integreringsprosessen. De er enige om at integreringsprosessen vil ta tid, og derfor ønsker de en fadder som er tilgjengelig selv etter det første året i Norge. Målet er å lære seg de sosiale kodene og den norske kulturen gjennom fadderordningen. Dette kan bidra til at språkforståelsen blir bedre, noe som senere kan gi godt utbytte av deltagelser på foreldremøter. De neste sidene presenterer deler av intervjuet. Disse er sortert i ulike avsnitt som omhandler tematikken.

4.1 Integrering

I fokusgruppeintervjuet understreker kvinnene betydning av integrering. Tien tar ordet og sier at integrering for henne er å inkludere:

«Hvis noen skal ønske meg velkommen, vil jeg at de skal inkludere meg. Da vil jeg føle meg bedre» (Tien)

Isabella presiserer og legger til at integrering og inkludering er en gjensidig bevegelse. Slik hun beskriver det, er det ikke nok med at kommunen snakker om integreringen, men at det skal være et ønske om deltagelse fra de som må bli integrert i lokalsamfunnet. Hun nevner videre at den lokale befolkningen må også være tilgjengelig, støtte og bidra. Et eksempel som Isabella nevnte er blant annet den faste språkkafeen som er viktig arena for språkopplæring:

«Du møter ikke på mange av den lokale etniske befolkningen. Som en innvandrer, håper man å møte på flere etniske hitterværingene enn de faste ildsjelene som deltar på alle språkkafedagene, men her møter du bare andre innvandrere som også ønsker å bli en del av et større samfunn. Det er en ensom boble, en segregert gruppe» (Isabella)

Tien er derimot veldig fornøyd med språkkafeen. Hun synes at hun bruker mye tid på å lære seg norsk hjemme, og derfor er det fint å gå ut og treffe andre mennesker og samtidig få snakke på norsk sammen.

Mariam sier at integrering for henne er når folk hilser på henne slik at hun blir kjent med andre:

«Det er vanskelig. Når jeg startet å si hei, fikk jeg ingen svar tilbake. Når det er slik, blir det vanskelig for meg å bli kjent med dem» (Mariam)

I sine beretninger viser kvinnene til at det er enklere å integrere seg når man har barn.

«På klassebursdag blir vi voksne av og til invitert. Hvis vi ikke hadde hatt barn, kunne vi ikke hatt samme muligheten til å bli kjent med familier!» (Sophia)

Dette blir bekreftet av blant annet Mariam også:

«Etter at jeg har fått barn, har jeg blitt kjent med mange flere personer enn før. Folk hilser på barna mine, og slik danner vi en samtale» (Mariam).

Kvinnene så på integrering synonymt med det å bli en del av et større samfunn. *«Integrering kan sammenlignes med et stort maskineri. Alle små deler skal utgjøre en stor maskin som skal fungere normalt»*, sier Isabella. Hun er klar og tydelig på at det er viktig å gi lokalbefolkningen tid til å bli kjent med dem, fordi at internasjonaliseringen og den betydelige økningen av innvandrere i kommunen på Hitra har skjedd i full fart. Anna er enig med Isabella, men påpeker samtidig et stort ønske om å få innpass i et samfunn som hun har bosatt seg i:

«Ja, akkurat som en maskineri – vi vil så gjerne passe inn, men for å forstå integreringen, er det en fordel å vite historiene som er årsaken til migrasjon. Det

gjelder både den norske og utenlandske historien. Alle kjenner alle på Hitra, og vi vil også bli en del av et større fellesskap» (Anna)

Kvinnene er alle enige om at de gjerne skulle hatt en slags fadderordning på Hitra. En fadderfamilie som kunne «erstatte» den familien de ikke har her. For mange hadde det vært en gylden mulighet til å få oppleve lokalsamfunnet på nært hold. En engasjert Isabella, som ofte er engasjert i integreringsarbeidet i lokalsamfunnet, sier:

«Hadde man hatt en slik fadderfamilie, kunne man spise middag sammen av og til, lære seg praktiske løsninger, opplevd å gå i marka og på turer i nærområdet, og ikke minst lære seg språket og de sosiale kodene. Det hadde vært et gjensidig opplegg hvor man ble kjent på tvers av kultur og språk» (Isabella)

Sophia er enig med det Isabella tar opp, men hun presiserer at en fadder ikke er nødvendig kun det første året, men senere også, gjerne på ubestemt tid som en naturlig vennskap. Hun har en oppfatning om at flere kan ha nytte og behov for en slik type veiledning og støtte selv lenge etter ett år med opphold i Norge. Alle informanter er enige om at migrasjon fører til nye utfordringer som kan være vanskelig, og derfor er det greit å få støtte fra lokalbefolkningen.

Anna spør nysgjerrig: *«Kanskje kan dette også bidra til at det blir mindre fordommer i samfunnet?»*. Tien mener at det kan være fint for innvandrere å få støtte når man opplever at man blir kastet ut i et samfunnet uten veiledning og instruksjoner.

May forteller at det integrering er viktig, ikke for bare voksne, men også for barn. Hun mener at det kan bli vanskelig for ungene dersom foresatte ikke snakker bra norsk: *«Ungene blir ekskludert når foreldrene ikke kan snakke norsk. Ikke fordi at foreldrene ikke vil lære seg språket, men fordi at de ikke får det til eller ikke får plass på norskopplæring» (May)*. Det vises tydelig at alle av informantene som er mødre, vil det beste for deres unger:

«Jeg vil at mine barn skal tilhøre det samfunnet vi lever i. Det er viktig for meg å være et godt forbilde. Av og til må jeg presse meg selv og tøye mine grenser for å bli forbildet. Jeg vil at mine barn skal føle seg som nordmenn og være en del av et større samfunn» (Isabella)

4.2 Språkkunnskapens effekt på integrering

Det ble på intervjuet lagt mye vekt på viktigheten av å kunne det språket som gjelder i et samfunn. I sine beretninger viser kvinnene til hvor viktig og nødvendig forutsetninger det er å beherske det norske språket for å bli inkludert i lokalsamfunnet på Hitra. De forteller at språkvansker kan være en hindring for å få nok informasjon om ting som skjer i lokalsamfunnet som for eksempel ulike arrangementer og lignende.

Alle kvinnene som ble intervjuet, etterlyste bedre norskopplæringstilbud i kommunen. Alle er avhengig av å jobbe, og flere jobber på dagtid. Dette blir problematisk når norskkurs foregår bare på dagtid og mange ikke kan ta fri fra jobben eller redusere

jobbstillingen sin, særlig når det er vanskelig å få fast jobb i første omgang. En tydelig og frustrert May forteller:

«Jeg har søkt på mange jobber, men har ikke fått mange svar tilbake.. (..) Nå nylig fikk jeg avslag på jobbsøknaden som jeg hadde sendt - for to år siden!!»
(May)

Anna forteller om hennes opplevelse i forbindelse med norskspråket:

«Jeg jobber frivillig på forskjellige plasser. Det er jeg som spør om å få jobbe gratis. Jeg vil lære norsk. Jeg klarer å ta initiativ selv, men hadde jeg ikke gjort det og ikke vært ressurssterk, hadde jeg stått her uten å forstå norsk i det hele tatt. Da hadde det ikke gått bra med meg. Hvorfor får ikke alle plass på skolen? Alle må gå på norskkurs!» (Anna)

Isabella forteller at hun kom til Norge for en stund siden, og valget om å flytte fra hjemlandet var et bevisst og frivillig valg. Hun møtte på stor utfordring da hun ikke fikk plass på norskkurs i nærheten av bosted og måtte kjøre flere mil daglig for å lære seg språket.

Anna sier at hun har jobbet på oppdrettsanlegg hvor hun har også sett at utenlandske arbeidere snakker kun på engelsk. Ingen forstår norsk. De snakker heller ikke med hverandre fordi alle har på hørselsvern. Mange fiskebedrifter har startet med norskkurs eller innføring i teknisk fagspråk, men kvinnene savner fremdeles en innføring i grunnleggende kommunikasjon og hvordan folk kan føre en samtale på godt norsk, altså den praktiske, muntlige- og sosiale delen. Alle kvinner sier seg enige i det Isabella forteller: *«Det er respektløst å snakke på eget morsmål foran folk som ikke forstår det samme språket»* (Isabella). Selv om hun nevner at det er koselig å snakke på eget morsmål, må man snakke et felles språk som alle forstår når man er ute blant folk som ikke forstår ens morsmål. *«Morsmål kan man snakke hjemme»* (Isabella).

Sylvia sier at hun synes det er utfordring for arbeidsinnvandrere å lære seg norsk:

«Arbeidsinnvandrere har ikke krav på gratis språkopplæring. Mannen min var i en slik situasjon i flere år, og kan fremdeles ikke snakke godt norsk. Dette blir et stort problem for oss» (Sylvia)

Kvinnene etterlyser arbeidssteder som kan være relevante for språkpraksis. Mange har hatt dårlig erfaring med språkpraksis da de ikke har fått godt utbytte av utplasseringene. Sophia sier oppgitt:

«Jeg ble utplassert på en arbeidsplass under språkopplæring. Jeg jobbet der i tre måneder, men jeg lærte ikke mer norsk. Ingen kollegaer som snakket med meg, alle var opptatt med jobben sin. Det ble vanskelig med integrering» (Mariam)

Tien Spør Mariam om hun prøvde å snakke først, men da svarer Mariam at hun har prøvd, men at det kun da er bare sjefen hennes som svarer henne tilbake og ikke kollegaer. May hiver seg i samtalen og sier fornøyd:

«Jeg snakker med alle kundene mine på jobben. Når kundene venter på varene, spør jeg alltid hva de har gjort i dag, om de har vært på jobb eller hva de skal gjøre i fritiden. Jeg sier til dem at jeg er ikke flink i norsk grammatikk, og må

snakke mye norsk for å øve. Kundene gir uttrykk for at de forstår og sier at det er bra jeg snakker for å bli flinkere!» (May)

May sier videre at det er viktig å være blid og smile, fordi da vil de fleste smile tilbake og samtalen blir bra. Sophia forteller om opplevelsen som hun erfart på språkpraksis i barnehagen. Hun opplevde at barnehagepersonalet snakket veldig fort og tok ikke hensyn til hennes språknivå. Hun forteller at hun hadde sjeldent lunsj med kollegaene i starten, og tilbrakte heller lunsjtiden sin sammen med ungene i barnehagen. Ungene snakket i et rolig tempo og forklarte ord hun ikke skjønnte:

«Jeg ble veldig sliten de gangene jeg hadde lunsj sammen med personalet. Alle snakket fort og trøndersk. Jeg ble ofte veldig trøtt og hadde hodepine når jeg kom hjem fra praksis» (Sophia)

Isabella sier at det er viktig å ha arbeidsplasser som er merket godkjent for språkopplæring. Arbeidsplasser som har hatt innføringer i kommunikasjon og kanskje litt om integrering og har migrasjonskunnskap:

«Dette vil gjøre det enklere for både arbeidsgiver og andre kollegaer å fokusere mer på språket og de får et annet perspektiv på språkopplæringen. Når de vet mer vår situasjon som migranter, vil de kanskje forstå oss bedre?» (Isabella)

Alle kvinnene var enige om at den trønderske dialekten, da særlig dialekten på Hitra, er vanskelig å forstå. Sophia synes at det er vanskelig å lære seg norskspråket. Hun forteller at de lærer bokmål på norskkurs, mens alle andre snakker dialekt i lokalsamfunnet. sier: *«(..) det er nesten to ulike språk. Vi skal lære to språk samtidig! Det er ikke lett» (Mariam)*

Isabella kommer med et fornuftig innspill og sier at det er viktig å være klar over at det å lære seg norsk er ingen selvfølge: *«Det finnes mange som har vanskeligheter å lære seg et nytt språk og det trenger ikke nødvendigvis å være at man ikke er interessert i å lære, men at man trenger mer tid og hjelp» (Isabella)*

Mariam nevner at hun har truffet flere på språkkafe som har bodd her lenge, men som ikke snakket norsk: *«De ønsket å lære, men hvorfor de ikke har lært seg språket enda, er jeg veldig usikker på» (Sophia)*. Tien legger til at det også finnes innvandrere som ikke vil lære seg det norske språket, så det varierer veldig: *«Jeg har naboer som har vært i Norge i mer enn ti år. De snakker ikke norsk og har ikke mye kontakt med folk. Det er mange som tror de kan miste sitt eget språk og kultur hvis de lærer seg norsk» (Tien)*. De snakker videre om at en viktig forutsetning for integrering er å ha «vilje». Er man motivert og interessert, blir man mer mottakelig for nye ting, og det vil være enklere å lære seg et nytt språk, men at det er viktig å være klar over at flere faktorer kan spille rolle. De tar opp også utfordringer som arbeidsinnvandrere har når det kommer til at de må ta fri fra jobb for å delta på norskkurs, noe som blir uaktuelt for mange på grunn av økonomiske forhold.

Sophia er også enig i at det er veldig individuelt. Hun har opplevd at en gruppe barn på skolen snakket bare morsmålet sitt selv om de forstod godt norsk. *«Ungene ekskluderte de som ikke snakket det samme språket. Dette skapte nye utfordringer for skolen som ikke hadde opplevd noe slikt før» (Sophia)*. *«Man kan møte på de som ikke vil lære seg norsk både i fabrikken og på fotballbanen» (Anna)*

4.3 Sosialt nettverk og sosial støtte

I sine beretninger viser kvinner til viktige forutsetninger for trivsel. De er alle enige om at familiefelleskap og fellesskap utenfor hjemmet er viktige forutsetninger for at de skal kunne trives på Hitra.

Kvinnene forteller at det er vanskelig å få norske venner og få et sosialt nettverk på fritiden. Sophia sier: «Jeg synes at nordmenn eller hatterværing er litt skeptiske til fremmedfolk, og det forstår jeg. De trenger tid til å bli kjent med deg og kan stole på deg». Hun mener at media har fremstilt et dårlig bilde av innvandrere som gjør at det har skapt fremmedfrykt, og hun oppmuntrer kvinnene til å være åpen, vennlig og vise respekt til alle mennesker for å slå ned på fordommene som skapes av media:

«Media skaper bevisst fordommer mot oss med brunt hudfarge. Folk får et inntrykk av at vi er voldelige, og media presenterer oss som dyr, hvis dere skjønner hva jeg mener? Dette gjør at spesielt den eldre norske generasjonen blir enda mer redd, de er jo ikke vant til mørkhudet mennesker» (Sophia)

Flere av kvinnene er nedstemte av å møte skeptiske holdninger til innvandrerkvinner. «Hver sommer får jeg alltid spørsmål om det ikke er varmt å gå med hijab. Jeg svarer pent tilbake at jeg ikke merker varmen da jeg er vant til å bruke dette» (Mariam). Hun sier videre at hun ikke vet hva andre tenker om henne og at det er lett for henne å tenke at det er noe galt med henne. Sophia forteller også at det er vanskelig når hun må svare på spørsmål om hvorfor flyktninger tar valget for å komme over Middelhavet i en dårlig båt og med fare for livet:

«Hvorfor betaler de for å bli drept? De vet ikke hvorfor mange er nødt til å betale, mange har ikke andre gode alternativer.. enten det er å bli drept i krig, dø ved sult eller drukne i havet» (Sophia)

Sylvia sier at mange ikke har samme forståelsen: «Selv om nordmenn har vært gjennom krig og fattigdom for mange år siden, klarer ikke mange å sette seg inn i situasjonen i dag». De var alle klar over at innvandrere ikke har samme kultur eller tilhørighet, men det var likevel enklere å bli kjent med en innvandrer enn en etnisk norsk hatterværing fordi de har migrasjonserfaring:

«Det kan kanskje ha sammenheng med at vi forstår hverandre bedre fordi vi har flyttet langt vekk fra vår familie. Vi er alene her. Mange av nordmenn som vi møter på i dag, har ikke vært i samme situasjon, derfor er det kanskje vanskelig for dem å forstå hva vi har vært gjennom» (Sophia)

I sine beretninger viser kvinner til at nettverksbygging har gunstige fordeler for den generelle helsen og at dette vil redusere faktorer som stress og ensomhet:

«Jo større nettverk man har, desto mer sosial støtte kan man kanskje få. Dette kan gjøre det så mye enklere for oss. Kanskje vi vil stresse mindre og enklere slå oss til ro?» (Mariam)

«Drar man til Canada eller Spania, vil man kunne se norske ghettoområder. Alle snakker norsk, de har norske pub og kafeer, og de feirer den norske nasjonaldagen! Norske skoler finnes det også. Det er viktig å lære om migrasjon.

Hvorfor velger noen å forlate alt de har og flytter til et annet land? Jeg synes at de som kommer fra Bodø og blir boende på Hitra, er like mye innvandrere som meg. De flyttet også bort fra familien sin og må bo her av en eller annen grunn. De møter også på like mange utfordringer, men kanskje på en litt annet nivå og kanskje litt mindre da de behersker norskspråket fra før og vet mer om de sosiale kodene. De vil også kunne oppleve ensomhet, slik mange av oss opplever» (Isabella)

4.4 Sosialisering og deltakelse i lokale arrangementer

Det er enighet om at kvinner ønsker å delta på sosiale arrangementer, men det er ikke like enkelt, sier de. Sophia deler opplevelsen fra foreldremøte hun tidligere hadde deltatt på:

«Da jeg deltok på første foreldremøte i barnehagen, sa lederen 'æ å'. Hun brukte dette mange ganger i løpet av kvelden. Jeg forstod ikke en eneste setning da jeg ikke skjønnte hva det betydde. Jeg var i min egen boble og fikk ikke med meg noe informasjon den kvelden. Dagen etter spurte jeg min norsklærer på skolen og hun skrev på tavla «JEG OGSÅ» det var en aha! opplevelse for meg» (Sophia).

Anna rister oppgitt på hodet og svarer Sophia: «Hadde du spurt på foreldremøtet hva «Æ å» betydde, ville du ha fått et godt utbytte av informasjonen, men jeg skjønner at det kan av og til være litt flaut å spørre. Man kan føle seg litt dum noen ganger».

Mariam og andre kvinner er enige, og de forteller at det er viktig å delta på lokale arrangementer. De er vant til å delta på skolearrangementer fra hjemlandet, men mener likevel at det er annerledes i Norge på grunn av språkbarrierer: «Når vi deltar på foreldremøter, er det jo ønskelig at vi skal forstå det som blir sagt. Hvis vi sitter der og ikke forstår noe, hvorfor skal vi være der da? Vi blir jo nikkedukker når vi ikke forstår. Det er naturlig å trekke seg tilbake og ikke delta når man ikke får noe utbytte» (Mariam). Sylvia flirer litt fortvilet: «På foreldremøter skjønnte jeg etterhvert at min mann nikkete kun fordi han ønsket innpass med resten av foreldregjengen». Alle forstår at det ikke er praktisk å gjøre det slik, og er enige om at de må tørre å si ifra når de ikke forstår.

May forteller om et samfunn som krever mer av henne: «De sier vi må komme oss ut i samfunnet, men det hadde vært fint å forberede oss i hva samfunnet forventer av oss også». Hun forteller videre at barna hennes har startet på fritidsaktiviteter, noe som gjør at mye av tiden hennes går til barn og arbeid. Tien gir eksempel på forventninger som ofte ikke kan forstås når man ikke klarer de sosiale kodene. Hun forteller om en hendelse hvor hun var satt opp på arbeidsliste for et lokalt idrettslag:

«Tre liter vaffelrøre måtte jeg ta med! Jeg hadde ingen oppskrift på vafler og visste heller ikke hvordan jeg skulle bære med meg så mye vaffelrøre til idrettsplassen. Tre liter er ganske mye! Heldigvis spurte jeg noen andre, og fikk beskjed om at jeg kunne helle det opp i tomme store brusflasker, så smart! Det hadde jeg ikke tenkt på!» (Tien)

Tien sier at hun prøver å delta på felles dugnader, men synes selv at det er vanskelig når folk ikke stiller opp for henne når hun har behov for hjelp, noe som kan virke demotiverende på sikt.

Alle informanter er enige om at det er verdifullt å ivareta tradisjoner og vaner fra opprinnelseskulturen, derfor føler de at det er veldig fint å invitere hitterværingene hjem til middag eller en kopp kaffe. Mariam vil dele mer av sitt kultur og er veldig glad i besøk: «Vi inviterer ofte nordmenn hjem på middag. Vi gir litt av oss og vår kultur, vi har gode samtaler» Hun sier med et sukk at hennes familie blir sjeldent invitert hjem hos nordmenn. Sylvia påpeker at det kan være vanskelig for både nordmenn og innvandrere:

«Det er vanskelig fordi to ulike kulturer møtes og det blir nødvendig med tilpasninger. De fleste har ikke funnet ut hvor grensa går. Hvor mye kan vi gi til hverandre? Hvor mye kan vi dele med hverandre? Vi blir usikre og det samme kan nordmenn bli også. Det går begge veier- det er nytt for oss alle» (Sylvia)

Tien har opplevd at det tar langt tid å få norske venner: «De er høflige, kan prate med deg ute på gata, man kan treffe hverandre på kafe, men det er vanskelig å gå videre. Det er sjeldent man blir invitert hjem eller på et privat selskap». Hun mener at det er enklere å bli kjent når man inviterer noen hjem og at det er en del av deres kultur også.

«Vi asiatiske damer liker å invitere andre hjem. Vi spiser og drikker sammen. Snakker og gjør sosiale ting sammen. I en hektisk uke, møtes vi gjerne på en fredags ettermiddag eller i helga. Vi ringer hverandre og avtaler treff. Jeg har behov for å være med andre utenom familien min også» (May)

På spørsmål om hun ringer bare asiatiske damer eller om hun ringer andre også, svarer hun at det som oftest blir asiatiske kvinner, da hun synes det er vanskelig å få norske venner. Alle informanter er enige om at de har et ønske om å få flere norske venner. De ønsker å få utvidet kvinnefellesskap der de kan treffes og bli kjent. I sine beretninger viser de til hvor viktig det er for dem å komme seg ut og treffe andre kvinner. Av og til må de tøyne sine egne grenser og komme ut av komfortsonen ved å ta initiativ til å bli kjent med nye mennesker. Alle ønsker seg norske venninner som de kan dele ting med. Anna forteller at det er viktig å ha sosialt nettverk og at det er sunt for helsen: «Hvis man savner hjemlandet sitt, kan man snakke sammen om det og det kan være godt å dele med noen andre enn kun ektefellen».

Isabella har bodd i Norge i mange år, men fortsatt savner hun norske venner som hun kan prate om både gode og onde dager:

«Det blir ikke det samme å ringe min bestevenninne i hjemlandet mitt. Hun vil nok ikke forstå utfordringene jeg står ovenfor i min norske daglige livet. Livet i Norge er annerledes enn i hjemlandet. Prioriteringer er annerledes» (Isabella)

4.5 Utfordringer og forventninger – begge veier

Sylvia forteller at hun endret klesstil etter at hun hadde bodd i Norge i ett år for å unngå å skille seg ut av flokken, men at hun etter hvert skiftet sakte og gradvis tilbake til klesstilen hun hadde i hjemlandet:

«Jeg startet å bruke mindre fargede klær, ingen høye hæler. Klimaforandringen forandret min klesstil. Etter å ha bodd i Norge i snart over ti år, har jeg prøvd å bruke mine tradisjonelle klær igjen. Jeg har startet å bruke mer fargerike klær. Det hender at kollegaer tror jeg skal på fest» (Sylvia)

Det at Sylvia skifter tilbake til selvvalgt klesstil uten å bli påvirkning av andre, forbinder hun med en opplevelse av trygghet og tilfredshet.

På spørsmål om de opplever press i forbindelse med integrering og hvor eventuelt presset kommer fra, svarer Isabella raskt: «Samfunnet!» Sophia nikker og sier seg enig:

«Myndighetene sier at du må lære deg språket, alle må på skole, de minste skal i barnehagen og alle må betale skatt. Det stilles høye krav til norskprøver og samfunnskunnskap, vi må delta i samfunnet, gå ut i arbeid, men når vi kommer oss ut i selve samfunnet, møter vi veggen! Det stilles lite krav til etniske nordmenn og det er litt urettferdig. Vi må bestå bergentest for å kunne bli kvalifisert til å søke på jobbstillinger, mens det finnes nordmenn som ikke kan skrive bra norsk, som ikke er pålagt til å ta norsktester» (Sophia)

Når vi er på temaet, nevner hun at den generelle trønderske dialekten har vært en stor utfordring: «Når jeg satt ved skolebenken, lærte jeg «jeg er» og når jeg gikk ut i samfunnet så het det for «æ e», for meg var dette komplisert og utfordrende» (Sophia). Sylvia er også enig i at hun opplever samfunnspress: «Det blir nesten sånn at integrering er å være innenfor en firkantet boks. Klarer vi å komme oss inn i boksen, vil vi bli regnet som godt integrerte. Myndighetene setter kravene og vi må finne spillereglene på egenhånd» (Sophia)

Anna mener at det er viktig at det snakkes om realiteten og at det er viktig å bli klar over at et ønske ikke er alltid enkelt å leve opp til:

«Det jeg lurer på er at myndighetene sier at vi skal ut i arbeidslivet og integrere oss, bli kjent med det norske kulturen og med nordmenn, MEN altså, når de ikke har jobb for oss, når vi møter på utfordringer som språk og etternavn, hvordan kan vi komme ut i samfunnet og utvikle språket vårt? Hvis vi er hjemme, snakker vi bare morsmål. Det handler ikke om å vise til integrering på papir. De må møte oss med åpne armer og åpne muligheter for å komme ut i arbeid» (Anna)

Sophia er oppgitt. Hun sier at det er krevende å «stå på» hele tida og at det kreves mye av kvinnene som kommer til Norge:

«Det er vi som prøver å få folk til å like oss. Vi som bruker våre krefter til å bli en del av det lokale samfunnet, vi må være på – hele tida. Det er ingen som kommer og tar med oss» (Sophia)

Sylvia forteller at hun opplever det også er stressende og irriterende når innvandrereldre ikke deltar aktivt på foreldremøter: «De er stemmeløse». Hun

refererer til et foreldremøte hvor det ble tatt opp saker som skoleovernatting, og innsamling av penger til overnattingstur, ville hun så gjerne si ifra at overnatting var ikke vanlig i hennes kultur, men hun klarte ikke å si ifra, og ble dermed enig i diskusjonen. Hun var redd for å bli upopulær blant foreldrene: *«Jeg prøver alltid å løse problemet når jeg kommer hjem. Jeg tar en vurdering på hva som er akseptabelt og ikke. Konklusjonen blir at vi ikke dukker opp på overnattingsturen»* (Sylvia) Hun innrømmer at det er feil måte å gjøre det på ved å ikke møte opp, men hun føler at hun har ikke flere alternativer. Hun er redd for å bli mislikt dersom hun kommer med annet innspill enn majoriteten i klassen.

Sophia legger til: *«Alle vet jo at vi har en annen bakgrunn eller kultur, men det er veldig få personer som tar initiativet til å spørre oss hva vi tenker om problemstillingen eller avgjørelsen som er tatt»*. Hun sier at dette ofte kan føre til et dilemma når ungene sier hvorfor andre får lov og ikke de. Hun forteller diskré at det har hendt at hun må revurdere egne grensesetting for å tilfredsstille ungene sine og for å unngå at de mister den sosiale støtten fra klassekamerater. May forteller om utfordringer når man ikke kjenner til de sosiale kodene i det nye landet man bosetter seg i: *«I min kultur så er det slik at hvis man ikke er enig, men sier ja for å være høflig, er det en veldig bra ting å gjøre»* (May).

I løpet av intervjuet ble de faktisk enige om at de skulle bli flinkere til å si ifra dersom de var uenige i noe eller hvis noe var uklart. Kvinnene legger mye vekt på hvor viktig det er å etablere trygghet på de ulike arenaer. Det er faktisk ikke mange som nevner klesplagg som en utfordring i forhold til integreringen, men de nevner at navn og tilhørighet spiller en større rolle i jobbsøkingssammenheng. Tien forteller at hun søkte på en jobb som hun var kvalifisert til, men fikk ikke jobben: *«Jeg ble ikke innkalt til et intervju heller»*.

«Vi kan ikke ha det slik at mannen må passe på oss og ungene. Vi har utgifter. Jeg kan heller ikke forvente å sitte hjemme og må komme meg ut i arbeid. Det blir veldig vanskelig når de alltid spør om jeg snakker godt norsk» (Sophia)

Tien sier at når hun nå søker jobb, har hun lagt merke til at de spør etter nasjonalitet også. Dette har ført til at hun stiller seg spørsmål om hun er *«norsk nok»*. Sylvia mener derimot at det er fordel at man kan bruke minoritetsbakgrunn i jobbsøker sammenhenger. Hun mener at det gjenspeiler et slags ekstra kompetanse.

Isabella er litt uenig med Sylvia og sier at hun tenker det motsatte av det hun nevner. Hun vil ikke ha jobben fordi hun har en minoritetsbakgrunn, men heller på grunn av hennes kvalifikasjoner og hun avrunder intervjuet så fint:

«En utfordring for oss er at vi må alltid være tålmodige i håp om å bli kjent med mange andre. Det kreves så mye fra oss på alle områder. Det er vanskelig for meg å senke skuldre og slappe av på sofaen. Det blir etter hvert, men det tar veldig langt tid. Jeg er veldig utålmodig, men jeg har respekt for samfunnsutviklingen, så jeg må tenke på meg som en brikke av et større puslespill. Men alt dette gjør at det blir litt slitsomt. Uansett, er jeg veldig takknemlig for at jeg bor her, har bil og jobb. Det er egentlig et luksusliv hvis vi tenker oss om» (Isabella)

5.0 DRØFTING

I dette kapitlet skal jeg gi en kort oppsummering av de viktigste resultatene som da skal drøftes i forhold til tidligere forskning og teori. Her blir det tatt opp svakheter, eventuelt feilkilder i anvendt metode og litt om resultatenes betydning for omverden

Tema for oppgaven var spissformulert til innvandrerkvinner og integrering i lokalsamfunnet på Hitra og problemstillingen lød følgende:

«Hvordan opplever innvandrerkvinner integrering på Hitra?»

Følgende forskningsspørsmål ble stilt:

- *«Hva legger du i begrepet integrering?»*
- *«Hvordan oppleves integrering for deg i Norge?»*
- *«Er det nødvendig med integrering av innvandrerkvinner i lokalsamfunnet?»*

Ved hjelp av tabell 2, kan vi se at de fleste av innvandrerkvinner som ble intervjuet har høyskole eller universitetsutdanning fra hjemlandet. De har barn og oppholdstiden i Norge varierer. De er generelt sett fornøyde, men ga uttrykk for flere faktorer som påvirker deres integrering i lokalsamfunnet. Det stilles høye krav og de møter ofte på forskjellige utfordringer som gjør integreringen vanskelig. Integrering er et stort tema, og for innvandrerkvinnene som ble intervjuet beskrev integrering synonymt med det å bli en del av et større samfunn. Informantene ønsket et inkluderende samfunn og vil gjerne at deres barn skal vokse opp og ha tilhørighet til lokalsamfunnet de lever i.

5.1 Betydning av nettverk

Flere av informantene som ble intervjuet var tydelig på at det er vanskelig å komme i kontakt med hiterveringer generelt. De mener at det er enklere å komme i kontakt med tilflyttere uansett bakgrunn, og de tror muligens at det kan være på grunn av migrasjonserfaring. Migrasjonserfaringen trenger ikke nødvendigvis å være lik, men det at mange av tilflyttere ikke har familien i nærheten, gjør at de velger å danne et eget fellesskap ved det nye bostedet.

For kvinnene er det et stort savn å ha norske venninner på Hitra. Mange begynner å kjenne de fleste, og tar gjerne prat med hverandre uansett bakgrunn, og ofte inviterer de folk hjem på besøk, men at de savner å bli invitert hjem selv. De ønsker flere sterke «bånd» og ønsker å bygge flere gode relasjoner.

Fellesskap er viktig uavhengig grad av norskkunnskap eller samfunnsdeltagelse, og spesielt viktig for kvinner som lett kan falle utenfor på grunn av manglende språkferdigheter (Ingebretsen et al, 2015).

Våre sosiale roller og aktivitetsarenaer endres gjennom vårt livsløp og hver ny livsfase kan bringe med seg endringer som får konsekvenser for våre nettverk (Fyrand, 2016). Våre sosiale nettverk er stadig i endring og er påvirket av mange faktorer (Fyrand, 2016). Under og etter migrasjon skjer det endringer i våre sosiale roller, og flere av

kvinnene uttrykte for at de føler på ensomheten. Isabella fortalte at selv om hun hadde oppholdt seg i mer enn ti år i Norge, kan hun fremdeles ikke kalle seg for «en norsk kvinne». Nettverket har stor betydning for helsen. Ensomhet er en faktor som påvirker helsen negativt. Gjennom sosialisering og nettverksbygging tilegner vi oss de kunnskapene, ferdighetene og meningene som er nødvendige for å delta som fullverdige og aksepterte medlemmer i samfunnet (Schiefløe, 2019) og dette vil bidra til et integrerende samfunn. Det var noen av informantene som fortalte at de av og til kunne føle på skyldfølelse og kunne tenke at det var personen selv som var ansvarlig for at det var vanskelig med nettverksbygging og integrering, men under selve fokusgruppeintervjuet oppmuntret de likevel hverandre til å ikke tenke slik. Sosial aksept er et viktig motivasjonsfaktor. Dersom vi får en forståelse av hvordan oppvekst- og livsvilkår, utdanningsvalg, arbeidserfaring, avgjørelser som er blitt tatt som har påvirket beslutning om migrasjon, selve migrasjonsreisen – kan det være med på å påvirke innvandreernes faktiske situasjon. (Odden, 2018)

Ettersom arbeidsledighet fører til sosial ulikhet og fattigdom som er lite ønskelig i et det norske samfunnet, er arbeidsmarkedet en sentral arena for integrering av disse innvandrerkvinnene. Gjennom arbeid kan de føle seg likeverdige og autonome borgere som ikke er avhengige eller forsørget av myndighetene eller av mannen sin. Dette kan også gi dem økt selvtillit fordi de bidrar til samfunnet, bl.a. ved å betale skatt og fordi de bidrar positivt til økonomien i hjemmet. Ved å delta i arbeidslivet kan en dessuten utvikle eller utvide vennskap og sosiale nettverk, og de kan bygge rutiner som mennesker er avhengig av. Ved å omgås andre mennesker som har en annen bakgrunn kan være sunt, og det vil bidra til at kvinnene kan lære seg både de sosiale kodene, språket og ikke minst det norske kulturen dersom de jobber på et sted hvor kommunikasjon er viktig.

De siste årene har debatten om manglende foreldredeltagelse blitt beskrevet som en trussel for det norske medlems- og frivillighetskulturen, og av og til som et generelt symbol på manglende vilje til å bidra til fellesskapet (Ødegård et al., 2014). Dette er ofte mer synlig på barneidrettsarenaer, hvor aktiviteten er åpen for alle, men hele dugnadsøkonomiens premisser er en betydelig gratis arbeidsinnsats fra foreldre. Når denne ikke følges opp av alle og det oppstår en allmenn holdning om at det «alltid er de norske» som stiller i kioskboden, kjører til bortekamper eller tar på seg tillitsverv. Dette ser man også på foreldreutvalget på skolen – som igjen kan skape grobunn for mistillit og konflikter (Ødegård et al., 2014). For noen er dugnadsarbeid noe nytt, men det kan sies at dårlige språkferdigheter kan bidra til misforståelser, og ifølge flere av innvandrerkvinner som ble intervjuet, er det enklere å ikke delta når de er usikre.

De hadde et ønske om et slags fadderordning som skulle hjelpe familier og individer med integrering i lokalsamfunnet. En fadder over en lengre tid som kunne være behjelpelig med støtte og være en inngangsport for nettverksbygging.

5.2 Språket er et viktig verktøy i integreringsprosessen

Absolutt alle informanter var enige i at det norske språket er et viktig hjelpemiddel i integreringsprosessen i Norge. På Hitra opplever de at dialekten kan gi utfordringer da mange oppfatter bokmål og dialekt som to ulike språk. Noen synes at det blir ekstra vanskelig å lære seg ulike tale- og skriftspråk.

Dårlig språkferdigheter reduserer evne til å kommunisere med andre, som dermed vil kunne frata en persons grunnleggende mulighet til å blant annet påvirke sine omgivelser, formidle og motta synspunkter fra andre (Gundersen & Moynahan, 2006). Mange av kvinnene nevnte at språket er den største utfordringen når de deltar på sosiale arrangementer, og spesielt på foreldremøter. Mange forblir tause og får ikke påvirket sine omgivelser eller formidlet sine synspunkter. Det er viktig å forstå hva kultur er og vite at alle kultur bringer med seg sosiale koder som er en del av samfunnet man lever i. Et «hodenikk, eller ja» trenger ikke nødvendigvis å bety «ja» i alle kultur, men noen kan bruke dette for å få aksept. En ting kan oppfattes ulikt avhengig av konsept, bakgrunn og situasjon. I noen land sier man ikke imot den som taler, mens i andre kultur kan «nei» være litt uhøflig-ladet ord, slik at noen velger å unngå å bruke dette. Det samme kan gjelde øyekontakt og annet kroppsspråk. Å kunne lokalhistorie vil bidra til at man lærer en del av kulturen, og dette vil gjøre det enklere å tilpasse seg lokalbefolkningen på det stedet man migrerer til.

Informantene påpekte viktigheten av å snakke norsk ute og morsmål hjemme. På denne måten viser de respekt for sine medborger som ikke forstår deres morsmål.

De er tydelig opprørt over alle norskkrav som settes for innvandrere, og de synes at det er urettferdig at de samme kravene ikke settes for etniske nordmenn. Det er mange faktorer som kan spille inn på språklæringen, og læringen skjer i ulike grad. Da språk er en veldig viktig forutsetning for arbeidsmarkedet og for å danne et sosialt nettverk, ønsker kvinnene bedre språkopplæringsmuligheter på Hitra. De empiriske funnene «fra innvandrer til innbygger» prosjektet, viste også til stor etterspørsel av språkkurs på ulike nivåer. Under dette prosjektet ble det kartlagt at det var flere ulike aktører som tilbød språkkurs, og det ble avtalt å samle all informasjon om språkopplæring både på dag- og kveldstid på ett sted, for å gjøre det mer oversiktlig og tilgjengelig for folk flest (KUN, 2019). Språkkurs på dag- og kveld er et veldig gunstig tiltak for de som ikke har mulighet til å ta fri fra jobben for å delta på norskkurs.

Det var ulike oppfatninger om språkkafe på Hitra. Flere av informantene mente at det bidrar til økt språkforståelse, men at det ikke bidrar direkte til integrering, da flertall av deltakere er innvandrere. De ønsker at flere innfødte deltar for å danne et større mangfold og for å bygge et sosialt nettverk.

Flere av innvandrerkvinner som ble intervjuet delte erfaringer om hvor mye lettere det er å komme i samtale med andre når man har barn. Funn fra prosjektet «Fra innvandrer til innbygger» viser også til at det var et behov for uformelle sosiale møteplasser for barnefamilier. Kommunen besluttet at en lørdag i måneden, på et bestemt tidspunkt, skulle gymsalen være åpent for treff (Kun, 2019). Åpen barnehage er et eksempel på en fin tiltak for alle som er i barselpermisjon og som vil møte andre mødre.

«Den røde tråd» arrangerte flere familie- og overnattingsturer. Slike turer bidrar til at man deler mer av seg selv, men samtidig lærer mer om andre og den norske kulturen. Det er viktig å være klar over at integrering kan skje på ulike arenaer.

5.3 Studiets sterke og svake sider

For meg som jobber som tannpleier, er jeg alltid i kontakt med mennesker på ulike arenaer. For å møte pasienter og foresatte der de er, er det viktig å møte dem med forståelse og respekt. Gjennom denne oppgaven, har jeg fått et teoretisk grunnlag om tematikken «innvandrerkvinner og integrering». I et mangfoldig samfunn, er jeg alltid i kontakt med innvandrerkvinner som enten kommer selv til tannklinikken, eller som følger egne barn til avtalt time. Denne oppgaven har bidratt til økt kunnskap og som har fremmet min tilnærmingen som en behandler til disse kvinnene. Dersom jeg passer på og tar hensyn til de ulike utfordringene disse kvinner møter på (som kan være relevante i en pasient- og behandler situasjon), kan viktig informasjonen om helse, tannhelse, behandling, forebyggende og helsefremmende nå frem mye mer enn før – og slik vil det bidra til gode resultater på sikt.

Jeg har fått et innblikk i hvordan en liten gruppe av innvandrerkvinner tenker, og mye av det kvinnene har nevnt under intervjuet, samsvarte med mine egne opplevelser og erfaringer. Jeg lærte at tolkning av kroppsspråk er forskjellig, og forskjellige kulturer har forskjellige sosiale koder som er viktig å være klar over.

Å utføre en kvalitativ fokusgruppeintervju var en veldig bra metodevalg for studiet. Jeg var heldig med gruppesammensetningen og er veldig takknemlig for at gruppedynamikken gikk så bra som det gjorde. Temaet engasjerte informantene og de var åpne og ærlige.

Prosjektet «Fra innvandrer til innbygger» økte min kompetanse og jeg skjønnte fort viktigheten av tverrfaglig samarbeid i integreringsarbeid i lokalsamfunnet. Dette ga meg mye kunnskap og det var lærerikt å delta i et større prosjekt.

Den svake siden med studie er at utvalget var liten og det ble kun foretatt et fokusgruppeintervju. Dersom utvalget hadde vært større, og det hadde blitt utført flere intervjuer – kanskje over en viss tid, ville vi ha definitivt fått ut mer data enn det som er presentert i denne oppgaven. Samtidig er det viktig å påpeke at jeg var veldig uerfaren intervjuer, og min selvevaluering tilsier at dersom jeg hadde hatt mer erfaring, kunne intervjuet ha fått frem og belyst flere relevante temaer enn det som er gjort i denne studien. Jeg følte i ettertid av intervjuet, at det var flere spørsmål som ikke ble drøftet godt nok og enkelte forble nesten ubesvarte.

Dersom det hadde vært benyttet en kombinasjon av både fokusgruppeintervju og individuelle intervjuer, ville studiet dermed ha fått enda detaljerte resultater. Jo flere intervjuer, desto mer læring.

Men selv om denne studien er liten, kan man likevel finne nytteverdi i en slik begrensning, da oppgaven kan lede til spesifikke funn som er mer tilpasset mindre lokalsamfunn, noe som det ikke finnes så mye data på, selv om dette er i økende omfang. Oppgavens begrensning ligger i at denne er sentrert rundt tilbakemeldingen fra et fåtall kvinner gjennom gruppeintervjuer, og det ville som sagt ha vært mulig å få enda sterkere data med flere intervjuer og et større utvalg av subjekter.

Selv om studien ikke er generaliserbar, viser den dog til informasjon og viktig erfarings basert data som kommer frem i studien og som fortsatt kan gi kunnskap, føre til refleksjon og gi innsikt i et tematikk som forhåpentligvis kan vekke interesse for videre

forskning i fremtiden. Deltagererfaringer er verdifull kunnskap for videre forskning og utvikling og funnene kan også anvendes som overførbare data til andre og lignende kontekster i fremtiden dersom ønskelig.

6.0 Litteraturliste

- Amundsen, I. (2015) Ensomhet er like farlig som å røyke, *VG.no*. Tilgjengelig fra: <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/ndgWm/ensomhet-er-like-farlig-som-aa-roeyke> (Hentet: 03. mars 2020)
- Amundsen, M. (2006) *Innvandrerkvinner, muligheter og begrensninger. En analyse av ikke-vestlige innvandrerkvinner muligheter for yrkesaktivitet*. Masteroppgave. Universitetet i Oslo. Tilgjengelig fra: <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/15628/Innvandrerkvinner.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Hentet: 3. mars 2019)
- Andersen, J. (2020) *Fortolkende beskrivelse er en egnet metode for sykepleiere og forskere*. Tilgjengelig fra: <https://sykepleien.no/fag/2020/01/fortolkende-beskrivelse-er-en-egnet-metode-sykepleiere-og-forskere> (hentet: 14.juni 2021)
- Bernadette, N.K, Viken, B. (2010) *Folkehelse i et migrasjonsperspektiv*. Oslo: Fagforlaget
- Brochmann, G. (2020) Integrering. *Store Norske Leksikon*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/integrering> (hentet: 20.august 2020)
- Dalland, O. (2012) *Metode og oppgaveskriving*. 5.utg. Oslo: Gyldendal akademisk
- Dalland, O. (2018) *Metode og oppgaveskriving*. 6.utg. Oslo: Gyldendal akademisk
- Døving, A. C. (2009) *Integrering- teori og empiri*. Oslo: Pax Forlag
- Eggen, E. (2008) *Vanskelig integrering for kvinner*. Tilgjengelig fra: <https://forskning.no/innvandring-psykologi/vanskelig-integrering-for-kvinner/977057> (Hentet: 09.mai 2020)
- Einarsen, J. K. (2013) *Språket- første skritt mot integrering*. 5/2013) Tilgjengelig fra: https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/151655?ts=142b310a5d0 (Hentet 10. juli 2019)
- Farstad, R.G. (2004) *Innvandrerkvinner i Groruddalen: mellom idealer for modernitet og tradisjon*. (NOVA-rapport 17/04) Oslo: NOVA
- Fugelli, P., Ingstad, B. (2014) *Helse på norsk: God helse slik folk ser det*. 2.utg. Oslo: Gyldendal akademisk
- Fyrand, L. (2016) *Sosialt nettverk: teori og praksis*. 3.utg. Oslo: Universitetsforlaget
- Garsjø, O. (2001) *Sosiologisk tenkemåte: en introduksjon for helse- og sosialarbeidere*. 2.utg. Oslo: Gyldendal akademisk
- Goth, S. U. (red.) (2014) *Folkehelse i et norsk perspektiv*. 1.utg. Oslo: Gyldendal akademisk
- Gullestad, M. (2002) *Det norske sett med nye øyne: kritisk analyse av norsk innvandringsdebatt*. Oslo: Universitetsforlaget

- Gundersen, K. & Moynahan, I. (2006) *Nettverk og sosial kompetanse*. 1.utg. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Helseth, R. A. (2016) *Språk er nøkkelen til integrering av enslige midreårige flyktninger*. Fordypningsoppgave. Høgskolen i Molde
- Henriksen, K. (2010) *Innvandrerkvinner i jobb er mer likestilte* (1/2010) Oslo: SSB. Tilgjengelig fra: <https://ssb.brage.unit.no/ssb-xmlui/bitstream/handle/11250/178905/Kap-9-Henriksen.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Hentet: 2.oktober 2020)
- Hitra kommune (2013) *Rapport fra prosjektet Kompetanse for mangfold*. Tilgjengelig fra: <https://www.hitra.no/fillan-barnehage/wp-content/uploads/sites/54/2017/02/rapport.pdf> (Hentet 03. januar 2020)
- Hoffmann, T. (2013) *Hva kan vi bruke kvalitativ forskning til?* Tilgjengelig fra: <https://forskning.no/sosiologi/hva-kan-vi-bruke-kvalitativ-forskning-til/610839> (Hentet: 14. mai 2021)
- Ingebretsen, R., Thorsen, K & Myrvang H.V. (2015) *Livsmot og mismot blant aldrende kvinner med innvandrerbakgrunn*. Tønsberg: Forlaget Aldring og helse
- Kampevoll, F. (2019) *Posiviteten råder på bygda*. Tilgjengelig fra: <https://ruralis.no/2019/02/11/positiviteten-rader-pa-bygda/> (hentet 04. juni 2021)
- Kjeldstadli, K. (red) (2003) *Norsk innvandringshistorie i globaliseringens tid 1940-2000*. 1.utg. Oslo: Pax
- KUN (2019) *Fra innvandrer til innbygger*. Tilgjengelig fra: https://www.kun.no/uploads/7/2/2/3/72237499/kun_rapport_innvandrer_til_innbygger_ny.pdf (Hentet 17. februar 2020)
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015) *Det kvalitative forskningsintervju*. 3.utg. Oslo: Gyldendal akademisk
- Lauglo, J. (2010) *Unge fra innvandrerfamilier og sosial kapital for utdanning*. Oslo: Forskningsråd
- Leseth, B. A. & Tellmann, M. S. (2019) *Hvordan lese kvalitativ forskning?* 2.utg. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Liabø, B. & Greve, A. (1998) *Styrken i de svake bånd*. *MAGMA* (2/1998) Tilgjengelig fra: <https://www.magma.no/styrken-i-de-svake-baand>
- Majid, S. (2020) *Ut av skyggene*. Oslo: Aschehoug
- Marthinsen, K. (2009) *Nyttige nettverk*. Oslo: Aschehoug
- Meld. St. 25 (2005-2006) (2006) *Mestring, muligheter og mening*. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/16e39820de5c485da382fd99165afaf7/no/pdf/s/stm200520060025000dddpdfs.pdf> (Hentet: 14. juni 2020)

- Meld. St. 29 (2012-2013) (2013) *Morgendagens omsorg*. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/34c8183cc5cd43e2bd341e34e326dbd8/no/pdfs/stm201220130029000dddpdfs.pdf> (Hentet: 09.mai 2020).
- Myhre, E. J. (2015) *På flyttefot til og innen Norge*. Tilgjengelig fra: <https://www.norgeshistorie.no/industrialisering-og-demokrati/1505-pa-flyttefot-til-og-innen-norge.html> (Hentet: 06.mai 2020)
- NOU 2017:2 (2017) *Integrasjon og tillit – Langsiktige konsekvenser av høy innvandring*. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon, Informasjonsforvaltning
- Nysæther A. L. (2004) Kan begrepet sosial kapital anvendes i sosialt arbeid? *Nordisk sosialt arbeid*, 24(1) s. 63-76. Tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/file/pdf/33196391/kan_begrepet_sosial_kapital_anvendes_i_sosialt_arbeid.pdf (Hentet: 24. september 2019)
- Odden, G. (2018) *Internasjonal migrasjon: en samfunnsvitenskapelig innføring*. Bergen: Fagbokforlaget
- Orupabo, J. & Drange, I. (2015) *Kvinner med innvandringsbakgrunn i arbeidsmarkedet: effekten av større tiltak og stønader for arbeidsmarkedstilknytning*. Oslo: Norges forskningsråd
- Rønning, R. & Starrin, B. (red.) (2009) *Sosial kapital i et velferdsperspektiv: om å forstå og styrke utsatte gruppers sosiale forankring*. 1.utg. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- S. Taraku (2017) *Integrering av kvinner med innvandrerbakgrunn*. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/12bac4453a0a4311871f0be5429284be/agenda-perspektivnotat.pdf> (Hentet: 23. mai 2019)
- Schiefloe, M.P. (2015) *Sosiale landskap og sosial kapital: nettverk og nettverksforskning*. 2.utg. Oslo: Universitetsforlaget
- Schlebusch, et al. (2017). *Southern African ancient genomes estimate modern human divergence to 350,000 to 260,000 years ago*. Tilgjengelig fra: <https://science.sciencemag.org/content/358/6363/652> (Hentet 10.06.2021)
- Sommerfelt, A. (2020) Alfred Reginald Radcliffe Brown. *Store Norske Leksikon*. Tilgjengelig fra: https://snl.no/Alfred_Reginald_Radcliffe-Brown (Hentet: 02. februar 2021)
- St. prp. nr. 1 (2006-2007) (2007) *For budsjettåret 2007*. Oslo: Utenriksdepartementet. Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/a1505592ac034226a2d6149161fd9dbc/no/pdfs/stp200620070001_udddpdfs.pdf (Hentet: 02. januar 2020)
- Stokkan, J. & Haugen, O. M (2020) Hitra. *Store Norske Leksikon*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/Hitra> (Hentet: 9. februar 2020)
- Thagaard, T. (2009) *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

Thunem, G. (2012) *innvandrerkvinner- en ressurs i distrikt-Norge*. (1/2012) Steinkjer: KUN. Tilgjengelig fra: http://www.kun.no/uploads/7/2/2/3/72237499/sluttrapport_innvandrerkvinner.pdf (Hentet: 16. april 2019)

Tjora, A. (2018) Segregering. *Store Norske Leksikon*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/segregering> (Hentet: 14. august 2020)

Tjora, A. (2021) Assimilering. *Store Norske Leksikon*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/assimilering> (Hentet: 13. august 2020)

Universitet i Stavanger (2020) *Inkludering av barnehagebarn og skoleelever med innvandrerbakgrunn | Universitetet i Stavanger*. Tilgjengelig fra: <https://www.uis.no/nb/inkludering-av-barnehagebarn-og-skoleelever-med-innvandrerbakgrunn> (Hentet: 5. januar 2020).

Vogt, K. (2018) Hijra. *Store Norske Leksikon*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/hijra> (Hentet: 03. mai 2020)

Ødegård, G. et al. (2014) *Felleskap og forskjellighet: integrasjon og nettverksbygging i flerkulturelle lokalsamfunn*. Oslo: Abstrakt forlag AS

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

«Innvandrerkvinner og integrering i lokalsamfunnet»

Bakgrunn og formål

I forbindelse med masteroppgave i Helsefremmende lokalsamfunnsarbeid ved NTNU Gjøvik, er det et ønske om å foreta intervju med (av) innvandrerkvinner i lokalsamfunnet. Målet er å finne ut hvordan (disse) kvinnene som intervjues opplever integreringen i lokalsamfunnet.

Utvalget blir tilfeldig valgt, men felles for disse er at alle er kvinner med minoritetsbakgrunn og bor i samme kommune. For å få et bredere perspektiv, kan kommunen være behjelpelig med alternative informanter, samt tilfeldige deltagere fra kvinnetreffene arrangert av «Den røde tråd». Dersom det ikke blir mange nok intervjuobjekter, kan snøballutvelgelse gjelde — det vil si for eksempel tips fra intervjuobjekter om andre personer som kan intervjues.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Deltakelse innebærer å svare på (noen få) spørsmål vedrørende integrering. Intervjudeltagere (skal) vil ikke være identifiserbare.

Det er ønske om å få intervjuet 4-6 personer, hvor alle skal svare på samme spørsmål. Det gjøres lydopptak av intervjuene som senere slettes (permanent). Dette gjøres for å få skrevet ned opplysningene korrekt, slik de blir presentert av kvinnene.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Opptaket og alle andre personopplysninger lagres og slettes etter endt oppgaveskriving. Eventuelt navnelister lagres adskilt fra øvrige data for å opprettholde anonymitet.

Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes eller være identifiserbare i masteroppgaven. Prosjektet skal etter planen avsluttes november 2018. Etter denne dato vil all personopplysning og opptak slettes.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert.

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med Salma B. Qamar, Tlf. 98 83 15 22. Veileder er Nina Olsvold.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta på intervjuet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Intervjuguide, fokusgruppeintervju

Fase 1:

Rammesetting

Uformell samtale (2-5min)

Informasjon om prosjektet og problemstillingen (5-10min)

- Bakgrunn og formål for samtalen
- Forklare hva intervjuet skal brukes til
- Avklare spørsmål rundt taushetsplikt og anonymitet, samt annet dersom noe uklart
- Informere om lydopptak ● Samtykkeskjema.

Fase2:

Erfaringer

Overgangsspørsmål (15min)

- Hva slags erfaring har du med integrering av innvandrerkvinner i lokalsamfunnet?
- Hva synes du om kvinner som er engasjerte i lokalmiljøet?
- Hva kan du gjøre for å bidra til et godt lokalsamfunn?

Spørreskjema med avkryssingsalternativer (praktisk oppgave)

Dette vil gi en oversikt over deres bakgrunn, men samtidig anonymisert, slik at den som intervjues ikke skal gjenkjennes.

Intervjuobjekt nr.

Alder	18-30 år	30-40år	40år +	
Opprinnelse	Øst-Europa	Afrika	Asia	Annet
Oppholdstid i Norge	1-5 år	6-10år	10-20år	20år+
Bakgrunn for innvandring til Norge	Krig/sult	Arbeid	Utdanning	Annet: spesifiser
	Grunnskole	Høgskole/universitet	Fagutdanning	Ingen
Utdanning hjemlandet	Arbeid	Utdanning	Norskopplæring	Hjemmeværende
Arbeid/utdanning Norge	Gift	Ugift	Samboer	
Sivilstatus	Antall			
Barn				

Fase3:

Fokusering

Nøkkelspørsmål: (50-60 min)

Spørsmål 1:

- Hva legger du i begrep et integrering?

_____ (oversettes til morsmålet for enklere forståelse)

Spørsmål 2:

- Hvilke områder føler du deg selv engasjert i?
_ Eks. Lokalsamfunn, arbeidsliv, lokal forening, kirke, moske

Spørsmål 3:

- Hvordan var fokuset på å integrering av utenlandske kvinner i hjemlandet?

Spørsmål 4:

- Hvordan oppleves integrering for deg i Norge?

Spørsmål 5:

- Er det nødvendig med integrering av innvandrerkvinner i lokalsamfunnet?

Oppfølgingsspørsmål

Spørsmål 6:

- Hvor viktig synes du det er for mødre å være deltagende i samspillet mellom barnas skole og hjem?

Spørsmål 7:

- Opplever du press i forhold til integrering, eventuelt hvor kommer presset fra?

Spørsmål 8:

- Hvilken tanker har du om klesplagg og integrering?

Spørsmål 9:

- Hva tenker du om muligheter for fysisk aktivitet i kommunen? Hva hindrer deg fra å bruke tilbudet?

Spørsmål 10:

- Finnes det noen som ikke blir integrert i samfunnet de lever i? Hva hindrer dem?

Spørsmål 1:

- På en skala fra 1 (intet) -10 (meget): hvor godt integrert er du i lokalsamfunnet?

Spørsmål 12:

- Kan du nevne ulike områder du ønsker å være integrert i?

Spørsmål 13:

- Hvordan kan innvandrerkvinner bli mer engasjerte i lokalsamfunnet?

Fase 4:

Tilbakeblikk

Oppsummering (10 min)

- Oppsummere funn
- Har jeg forstått deg riktig? Avklare misforståelser. o Er det noe du vil tilføre?

Stopp lydopptak.

Vedlegg 3:

Søknad treningsklinikk

Søknad om leie av Treningsklubben

Innledning og bakgrunn

«Den røde tråd» prosjektet på Hitra er et eksempel på et brukerorientert lokalt utviklings- og forandringsarbeid med helsefremmende eller ressursmobiliserende tiltak.

Da «Den røde tråd — Hitra/Frøya» startet som et samarbeidsprosjekt mellom Salma (student ved NTNU), Maria (diakon) og Eldbjørg (Hitra Frivilligsentral), var det satt et krav av veilederne fra NTNU om at prosjektet skulle være rettet mot individer eller grupper som er marginalisert i samfunnet på grunn av faktorer som for eksempel økonomi/klasse, kulturell bakgrunn, kjønn eller seksuell identitet.

Flere innvandrere i kommunen gir oss et økt antall av flerspråklig- og flerkulturelt samfunn. Det norske språket er derfor en veldig viktig forutsetning for denne gruppen for å kunne bli integrert inn i samfunnet.

I 2016 utførte Hitra kommune en folkehelseundersøkelse. Denne undersøkelsen viste at flere innvandrere oppfatter sin egen helse som god, men likevel er det størst ensomhet blant denne gruppen. Hvorfor er det slikt? Er det kvinnene som er overvekt i den statistikken? Kan dette være en konsekvens av mangel på sosialt nettverk for kvinnene?

Vi valgte å rette fokuset mot innvandrerkvinner da mye av forskningen viser at innvandrerkvinner har større utfordringer til å bli integrert i lokalsamfunnet. For å forebygge sosiale forskjeller generelt er det nødvendig med tidlig innsats (St.meld.nr.20, 2006-2007).

Hensikten med «Den røde tråd» var å prøve å løfte fram innvandrerkvinner i samfunnet som igjen vil kunne være med på å øke deres livskvalitet og ikke minst gi dem mer trygghet i hverdagen. Vi jobbet med å bygge sosialt nettverk, brukte norskspråket, og holdt info/temadager med formidling av viktige, aktuelle og relevante temaer.

Vi startet med kvinnetreff for bare innvandrerkvinner. Dette skjedde i samråd og etter anbefalinger fra professorer og veiledere fra NTNU. Grunnen var å danne en trygg arena, hvor kvinner ikke følte seg utenfor. Vi jobbet med Empowerment.

Kvinnetreffene ble etter en stund, åpnet opp for ALLE kvinner.

Etter evaluering og tilbakemeldinger fra kvinner, startet vi i senere tid med kvinnesvømming. Dette var et fint tiltak for å få dem til å bruke svømmehallen etter endt periode.

Nå har vi foretatt ny evaluering av prosjektet, og fått forespørsler om treningsopplegg for kvinner. Mange kvinner ønsker å trene med bare kvinner. Det finnes også kvinner som ikke tørr å trene alene og mangler treningspartner/-e pga manglende sosialt nettverk. Psykiske og fysiske utfordringer kan gjøre at noen kvier seg for å delta på ordinært treningsstudio.

På bakgrunn av dette, har vi et ønske om å starte et treningsopplegg for kvinner — med sosial samkoms etter endt treningsøkt. Det vil bli temaopplegg for hver gang, for eksempel grunnleggende førstehjelpskurs som er veldig viktig å kunne. Når det gjelder den sosiale delen på slutten, vil dette være åpent for ALLE — «Livsglede for eldre» er positive til å ta med eldre på disse treffene, slik at mange får nytte av opplegget.

Norsk folkehjelp har også vært veldig positive til opplegget, og har også vært med på planleggingsdelen. De stiller gjerne opp med midler dersom nødvendig. Det er så godt å se at flere ser nytteverdien i hele prosjektet, og er villig til å satse på et slikt opplegg.

Prosjektbeskrivelse

Mål:

Skape en møteplass for inkludering og gi trygghet til en sårbar gruppe som vil ha positive effekter på folkehelse og livsmestring.

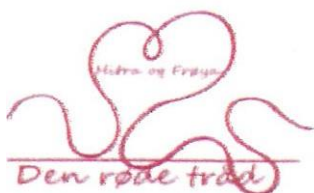
Målgruppa er først og fremst kvinner, da denne gruppa har størst utfordring med å delta på aktiviteter i lokalsamfunnet, noe som igjen får negative konsekvenser for helsa, både fysisk og psykisk. Det har kommet flere henvendelser og ønsker fra denne gruppa om å få til et slikt tilbud. I rekruttering av deltagere vil påmeldinga være bindende slik at vi vet størrelsen på gruppa.

Gjennomføring av prosjektet:

- Trening en dag i uka med veiledning
- Det vil bli laget en plan for innholdet i treningen med forskjellige tema i løpet av perioden. Det kan for eksempel være ryggøvelser med og uten apparat, mageøvelser med og uten apparat, uttøyningsøvelser osv.
- Øvelsene bli forklart grundig slik at deltagerne kan drive egentrening i egen fritid.
- Sosialt treff i etterkant av trening der familiemedlemmer av deltagerne kan komme. Det vil være et åpent treff, og Helsetunets beboere vil bli invitert til å være med for å skape en fin møteplass på tvers av kulturer, språk og generasjoner. Det vil bli servert god sunn mat og vi ønsker å ha samtalegrupper om ulike tema på et slikt sosialt treff.

Prosjektperiode:

Januar- mai 2019

Vedlegg 4: Avslag treningsklinikk

Bibi Salma Qamar

Fra: Jonas Sjømæling <Jonas.Sjomeling@hitra.kommune.no>
Sendt: torsdag 20. desember 2018 14.13
Til: eldbjorg.broholm@gmail.com; Maria Anonsen; Miriam Aclima Baglund; Bibi Salma Qamar
Kopi: Hege Lie; Harald Martin Hatle
Emne: Svar på søknad om leie av Medisinsk Treningsklinikk

Hei igjen!

Beklager sent svar på denne, men har vært meget hektisk for oss nå før jul.

Det vises til henvendelse av 24.09.18, møte den 24.10.18 samt oppdatert søknad mottatt på mail fra Eldbjørg Broholm 29.10.18. Dere forutsettes kjent med innholdet av disse, gjennomgang på møtet den 24.10, samt tidligere korrespondanse vedrørende søknaden.

Etter siste søknad ble saken på grunn av sin prinsipielle karakter meldt opp til drøfting i Helse- og omsorgskomiteen 14.11.18. Ønsket var å få en avklaring på om medisinsk treningsklinikk i prinsippet er å anse som et kommunalt lokale og med det kan leies ut til ønsket formål eller om det hefter vilkår ved bruken og andre forhold som begrenser denne adgangen. Fra protokollen i HOK er det anført følgende: «*Leie av treningsklinikk. Orientert om brev/søknad om leie av treningsklinikk. Vanskelig å sette grense, men lignende søknader tidligere har fått avslag. Vesentlig har vært hensyn til andre aktører/drivere av lignende tilbud*». I drøftingen ble saken godt belyst fra flere innfallsvinkler. Ut av drøftingen var det imidlertid vanskelig å trekke en entydig konklusjon. Det fremkom imidlertid ingen klar bestilling på at medisinsk treningsklinikk skal endre driftsform eller mandat.

På bakgrunn av bl.a. dette ble saken meldt opp på nytt til Helse- og Omsorgskomiteen den 10.12.18., denne gang til ordinær behandling og påfølgende beslutning. Saken ble fremmet med to alternative forslag, og uten innstilling fra administrasjonen. I protokollen gjeldende denne saken (38/18), står det bl.a. følgende:

«*Det ble fremmet følgende to alternative forslag:*

Alternativ 1:

- 1. Søknad om leie av Medisinsk Treningsklinikk fra organisasjonene Den røde tråd, Norsk folkehjelp og Hitra Frivillingsentral avslås.*
- 2. Trimfit og/eller Hitrahallen utfordres til å komme opp med et tilbud til målgruppen.*

Alternativ 2:

- 1. Kriteriene for bruk av Medisinsk Treningsklinikk beholdes som i dag.*
- 2. Søknaden fra Den røde tråd, Norsk folkehjelp og Hitra Frivillingsentral innvilges likevel, som et prøveforsøk, uten at grunnleggende kriterier for bruk av treningsklinikken endres. Det foretas en evaluering av forsøket som forelegges helse – og omsorgskomiteen innen utgangen av 2019.*

Det ble votert slik:

Alternativ 1 – fikk 3 stemmer og ble dermed vedtatt.

Alternativ 2 – fikk 2 stemmer og falt.

Vedtak:

- 1. Søknad om leie av medisinsk treningsklinikk fra organisasjonene Den røde tråd, Norsk folkehjelp og Hitra Frivillingsentral avslås*
- 2. Trimfit og/eller Hitrahallen utfordres til å komme opp med et tilbud til målgruppen.»*

Se for øvrig protokollen fra møtet i sin helhet her:

<http://skole.www.hitra.no/elnnsynA/Dmb/ShowDmbDocument?mld=1175&documentTypeId=MP>

På bakgrunn av vedtak i sak 28/18 i Helse- og omsorgskomiteen blir søknaden om leie av Medisinsk Treningsklinikk fra organisasjonene Den røde tråd, Norsk folkehjelp og Hitra Frivillingsentral avslått. Da saken har fått ett gyldig politisk vedtak, anser vi denne som ferdigbehandlet.

Tross at Hitra kommune ikke kan tilby treningsklinikken lokaler til prosjektet er vi positive og takknemlige for deres frivillige initiativ til å møte grupper som ikke nødvendigvis nyttiggjør seg eksisterende tilbud fullt ut. Dette arbeidet er en svært viktig del av både folkehelsesatsingen og lærings- og mestringsarbeidet på Hitra. Både kommunen og Hitrasamfunnet er helt avhengige av frivillige initiativ for å få med alle som har behov, og vi vil gi uttrykk for at vi støtter og berømmer deres initiativ i denne saken. Vi ønsker derfor å signalisere at vi kan være behjelpelige med å tilrettelegge andre lokaler som kan brukes til formålet, og vi bidrar gjerne med vår fagkunnskap og kompetanse i planleggingen og utviklingen av dette tilbudet. Ta gjerne kontakt med oss dersom det er ønskelig fra deres side.

Vi ønsker lykke til med prosjektet og ser fram til konstruktivt samarbeid videre!

Med vennlig hilsen
Jonas Sjømæling

Friskliv og Mestring

Jonas Sjømæling
Avdelingsleder

Postmottak, Rådhusveien 1, 7240 Hitra
72 44 18 12 (kontor)
97 59 98 01 (mobil)
72 44 17 00 (sentralbord)
www.hitra.kommune.no

 Ta miljøhensyn - vurder om du virkelig må skrive ut denne e-posten!

Vedlegg 5: Kvittering NSD

Kari Bjerke Batt-Rawden

2815 GJØVIK

Vår dato: 18.06.2018

Vår ref: 60845 / 4 / AMS

Deres dato:

Deres ref:

Vurdering fra NSD Personvernombudet for forskning § 31

Personvernombudet for forskning viser til meldeskjema mottatt 22.05.2018 for prosjektet:

<i>60845</i>	<i>Innvandrerkvinner og deres opplevelser av integrering i lokalsamfunnet</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>NTNU, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Kari Bjerke Batt-Rawden</i>
<i>Student</i>	<i>Salma Bibi Qamar</i>

Vurdering

Etter gjennomgang av opplysningene i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon finner vi at prosjektet er meldepliktig og at personopplysningene som blir samlet inn i dette prosjektet er regulert av personopplysningsloven § 31. På den neste siden er vår vurdering av prosjektopplegget slik det er meldt til oss. Du kan nå gå i gang med å behandle personopplysninger.

Vilkår for vår anbefaling

Vår anbefaling forutsetter at du gjennomfører prosjektet i tråd med:

- opplysningene gitt i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon
- vår prosjektvurdering, se side 2
- eventuell korrespondanse med oss

Vi forutsetter at du ikke innhenter sensitive personopplysninger.

Meld fra hvis du gjør vesentlige endringer i prosjektet

Dersom prosjektet endrer seg, kan det være nødvendig å sende inn endringsmelding. På våre nettsider finner du svar på hvilke [endringer](#) du må melde, samt endringskjema.

Opplysninger om prosjektet blir lagt ut på våre nettsider og i Meldingsarkivet

Vi har lagt ut opplysninger om prosjektet på nettsidene våre. Alle våre institusjoner har også tilgang til egne prosjekter i [Meldingsarkivet](#).

Vi tar kontakt om status for behandling av personopplysninger ved prosjektslutt

Ved prosjektslutt 30.11.2018 vil vi ta kontakt for å avklare status for behandlingen av

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

personopplysninger.

Se våre nettsider eller ta kontakt dersom du har spørsmål. Vi ønsker lykke til med prosjektet!

Dag Kiberg

Anne-Mette Somby

Kontaktperson: Anne-Mette Somby tlf: 55 58 24 10 / anne-mette.somby@nsd.no

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Salma Bibi Qamar, salma.qamar@stud.ntnu.no

